

TORAH OHR • PARSHAS VAYEISHEV • MAAMAR 1

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען

„Und Yaakov ließ sich nieder im Land der
Aufenthalte seines Vaters, im Land Canaan“

Die Seele kommt in den Körper hinab wie ein Kaufmann, der
sein Silber und Gold hingibt, um weit mehr zu gewinnen: Sie gibt
ihre offen zutage tretende, natürliche Liebe und Ehrfurcht auf
und gewinnt das „Verlangen des Herzens“, eine Sehnsucht nach
G-tt jenseits allen Verstehens, zu der nur eine Seele in dieser
Welt gelangen kann.

ZU EHREN VON

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Der Vater des Rebbe, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

DIE CHASSIDISCHE PARSHA

likuteitorah.com/de/torah-ohr/vayeishev/1/

KERNGEDANKE

Die Seele kommt in den Körper hinab wie ein Kaufmann, der sein Silber und Gold hingibt, um weit mehr zu gewinnen: Sie gibt ihre offen zutage tretende, natürliche Liebe und Ehrfurcht auf und gewinnt das „Verlangen des Herzens“, eine Sehnsucht nach G-tt jenseits allen Verstehens, zu der nur eine Seele in dieser Welt gelangen kann.

Jeder Abschnitt: zuerst der hebräische Text, dann die Übersetzung, anschließend eine kurze Erläuterung unter einer goldenen Linie. Kleine Zahlen im hebräischen Text verweisen auf die Anmerkungen am Ende.

DER MAAMAR IN KÜRZE

Der Maamar fragt, warum der Vers sowohl „das Land der Aufenthalte seines Vaters“ als auch „das Land Canaan“ nennt und warum das Heilige Land nach Canaan benannt ist, dem Sohn von Cham, den Noach verfluchte. Canaan in Heiligkeit ist ein Kaufmann: Wie ein Händler ausgibt, um Gewinn zu erzielen, geht das jüdische Volk ins Exil, um die Funken der Heiligkeit zu erheben; jede Seele lässt ihre offen zutage tretende Liebe und Ehrfurcht („Silber und Gold“) oben zurück und steigt in einen Körper hinab. Was sie hier gewinnt, ist das Verlangen des Herzens (re'usa deliba): Wenn die Seele darüber nachdenkt, dass G-tt jenseits jedes Gedankens ist, sehnt sie sich danach, sich in Ihm aufzulösen – eine tiefere Verbindung als die Liebe, die sie zuvor empfand und die durch ihr Verständnis begrenzt war. Im Exil findet man dies „von dort aus“, indem man darüber nachdenkt, wie selbst das, was sich G-tt widersetzt, aus Seinem Willen lebt. Anschließend liest der Maamar Yaakov als yud-akev [Jod-Ferse]: Chochmah, die bis zur Ferse hinabgezogen wird. „Die Megurei seines Vaters [Aufenthalte seines Vaters]“ sind die höhere Ehrfurcht, die die überirdische Weisheit (Chochmah) durch das Torah-Lernen festhält: die höhere Einheit (Yichuda Ila'ah). „Das Land Canaan“ ist die untere Einheit (Yichuda Tata'ah): Güte (Chesed) durch die mitzvos in die Welt zu ziehen, vor allem durch Zedaka.

GLIEDERUNG

1	Die Fragen: das doppelt genannte Land und der Name Canaan	¶1-2
	Warum der Vers das Land zweimal nennt und warum das Heilige Land nach Canaan benannt ist; jede Gestalt hat ein heiliges Gegenstück, und Canaan in Heiligkeit bedeutet einen Kaufmann.	
2	Der Kaufmann und das Exil	¶3
	Wie ein Kaufmann, der ausgibt, um Gewinn zu erzielen, geht die Gemeinschaft Israels ins Exil, um die Funken der Heiligkeit zu läutern.	

3 Das Silber und Gold der Seele

¶14-6

Vor ihrem Hinabsteigen hatte die Seele offen zutage tretende Liebe und Ehrfurcht; im Körper sind sie verborgen – warum also hinabsteigen? Weil die Torah dieser Welt mehr wert ist.

4 Das Verlangen des Herzens

¶17-10

Durch die höhere Umkehr (Teshuvah) gewinnt die Seele das Verlangen des Herzens, das daraus entsteht, darüber nachzudenken, dass G-tt jenseits allen Denkens ist, und das höher steht als die Liebe, die sie zuvor empfand.

5 G-tt im Exil „von dort aus“ finden

¶11-12

Zur Zeit des Tempels brachte die Offenbarung dieses Verlangen hervor; im Exil entsteht es, wenn man darüber nachdenkt, wie selbst das, was sich G-tt widersetzt, aus Seinem Willen lebt – und erst recht, wie sehr jene, die Seinen Willen tun, aus Ihm leben.

6 Die Analogie vollendet: Cham und Canaan

¶13-14

Die Seele ist der Kaufmann; die Glut der feurigen Liebe lässt den heiligen Canaan entstehen, doch der Weg beginnt mit der unteren Ehrfurcht, die aus G-ttes Königsherrschaft erwächst.

7 Rufen in Wahrheit

¶15

Ein Gefühl, das im Verstand verbleibt, verklingt; ein Ruf aus der Tiefe des Herzens hält an.

8 Die beiden Stimmen Yaakovs

¶16-19

Yaakov ist yud-akev [Jod-Ferse]; die hörbare Stimme der Torah ruht nur auf jemandem, der zuerst die unhörbare Stimme des Bittul hat, und dann spricht G-ttes Wort durch ihn wie durch einen König.

9 Der Vers erklärt: zwei Arten des Niederlassens

¶20-22

„Die Megurei seines Vaters“ sind die höhere Ehrfurcht, die die überirdische Chochmah festhält: die höhere Einheit; „das Land Canaan“ ist die untere Einheit, die Güte durch die mitzvos und Zedaka in die Welt zieht.

SCHLÜSSELBEGRIFFE

das Verlangen des Herzens (re'usa deliba) רעותא דלביא

Eine Sehnsucht nach G-tt aus dem innersten Punkt des Herzens, die daraus entsteht, zu wissen, dass Er jenseits allen Verstehens ist; sie steht über dem Verstand und kann nur von einer Seele erreicht werden, die sich in einem Körper befindet.

Canaan in Heiligkeit: der Kaufmann כנען – סוחר

Wie ein Händler gibt die Seele ihre offen zutage tretende Liebe und Ehrfurcht auf, um das weit größere Verlangen des Herzens zu gewinnen.

Silber und Gold כסף וזהב

Silber (vom Ausdruck für Sehnsucht) steht für Liebe und Gold (aus dem Norden, der linken Seite) für Ehrfurcht: die natürliche, offen zutage tretende Liebe und Ehrfurcht der Seele vor ihrem Hinabsteigen.

die höhere Umkehr תשובה עילאה

Eine Rückkehr zu G-tt aus der Tiefe des Herzens, deren Wurzel über der Welt liegt und die das Herz von einem Extrem ins andere wendet.

yud-akev יו"ד עקב

Der Name Yaakov, gelesen als das Jod der überirdischen Chochmah, das bis zur Ferse, der niedrigsten Ebene, in jeder Welt hinabgezogen wird.

die hörbare und die unhörbare Stimme קלא דאשתמע
וקלא דלא אשתמע

Die hörbare Stimme ist die Torah, G-ttes offenbarte Weisheit; die unhörbare Stimme ist das innere Bittul und das Verlangen des Herzens, das zuerst kommen muss.

die höhere und die untere Einheit יחודא עילאה ויחודא
תתאה

In der höheren Einheit ist man G-tt durch das Torah-Lernen gegenüber aufgehoben; in der unteren Einheit wird G-ttes Einheit durch die mitzvos und die Güte in der Welt selbst offenbart.

ABSCHNITT 1 • 11-2

Die Fragen: das doppelt genannte Land und der Name Canaan

1 וישב יעקב^{1,2} בארץ מגורי אביו בארץ כנען. להבין ענין זה גם כפל לשון³ בארץ מגורי אביו בארץ כנען.

„Und Yaakov ließ sich im Land nieder, in dem sein Vater als Fremdling geweilt hatte, im Land Kanaan.“ [Wir müssen] verstehen, worum es dabei geht, und auch die doppelte Formulierung: „im Land, in dem sein Vater als Fremdling geweilt hatte“ [und] „im Land Kanaan“.

Der Maamar beginnt mit dem ersten Vers der Parascha Vayeshev, der scheinbar zweimal dasselbe sagt: Yaakov lebte „im Land, in dem sein Vater als Fremdling geweilt hatte“ und „im Land Kanaan“. Der Alter Rebbe fragt, warum beide Formulierungen nötig sind.

הנה כתיב אתהלק לפני⁴ ה' בארצות החיים. שיש שני ארצות⁵ שהם ב' בחינת כלים להשראת חיים עליונים

Nun steht geschrieben: „Ich werde vor Havayah wandeln, in den Ländern der Lebenden“: [das bedeutet,] dass es zwei Länder gibt, die zwei Ebenen von Gefäßen sind, in denen höheres Leben ruhen kann.

Er führt einen Vers aus Tehillim an, der von „Ländern“ im Plural spricht. Er deutet ihn als Hinweis auf zwei „Länder“, das heißt auf zwei Arten von Gefäßen oder Aufnahmegefäßen, in denen höheres Leben ruhen kann.

(וכמו חיים לשון רבים⁶ כך ארצות לשון רבים). וביאור הענין צריך להבין למה נק' א"י [ארץ ישראל] בכל התורה ארץ כנען.⁷

(Und ebenso wie „Leben“ [Chayim] im Plural steht, steht auch „Länder“ im Plural.) Um die Sache zu erklären, müssen wir verstehen, warum das Land Israel in der ganzen Torah „das Land Kanaan“ genannt wird.

Die Klammerbemerkung weist darauf hin, dass das hebräische Wort für Leben, Chayim, selbst im Plural steht und damit auf viele Arten von Leben hindeutet. Anschließend stellt der Alter Rebbe eine zweite Frage: Warum nennt die Torah das Land Israel durchgehend „das Land Kanaan“?

והרי חם הוא אבי כנען⁸ ומה הוא היחוס שבח⁹ א"י [ארץ ישראל] בזה (גם להבין מ"ש כנען בידו מאזני מרמה)^{10,11} גם מה שכתוב ולא יהיה כנעני עוד¹² בבית ה' צבאות ביום ההוא.

Doch Cham ist der Vater Kanaans; worin liegt dann angesichts dieser Abstammung das Lob des Landes Israel? (Auch [müssen wir] verstehen, was geschrieben steht: „Kanaan: In seiner Hand sind betrügerische Waagen.“) Ebenso, was geschrieben steht: „Und an jenem Tag wird es keinen Kanaaniter mehr im Haus Havayahs der Heerscharen geben.“

Kanaan, der Sohn Chams, ist derjenige, den Noach verfluchte (Bereishis 9:25); das heilige Land nach ihm zu benennen, scheint daher überhaupt kein Lob zu sein. Die Schwierigkeit wird noch größer, wenn der Prophet Kanaan als Händler mit falschen Waagen bezeichnet und sagt, dass es in der Zukunft keinen „Kanaaniter“ mehr im Haus Havayahs geben wird.

הנה נודע שכל התורה כולה נדרשת בזה לעומת זה כי כמו שיש לבן ועשו בקליפה

Nun ist bekannt, dass die ganze Torah [nach dem Muster] „das eine dem anderen gegenüber“ ausgelegt wird: Denn ebenso wie es Lavan und Eisav in der Hülle (Kelipah) gibt,

Die Antwort beginnt mit einem Grundsatz: Alles in der Torah hat ein Gegenstück in der Heiligkeit und in ihrem Gegenpol, der Kelipah (den Kräften der Verbergung). Lavan und Eisav, die als Gestalten der Kelipah erscheinen, haben heilige Gegenstücke.

וכן שר הטבחים ושר המשקים וכו'. כך יש כל בחי' אלו בקדושה¹³ כי זה לעומת זה עשה אלהים.^{14,15}

und ebenso den Obersten der Schlächter und den Obersten der Mundschenken usw., so gibt es alle diese Ebenen auch in der Heiligkeit, denn „G-tt hat das eine als Gegenstück zum anderen geschaffen“.

Dasselbe gilt für den Obersten der Schlächter und den Obersten der Mundschenken aus der Geschichte von Yosef. Also muss auch Kanaan eine Bedeutung in der Heiligkeit haben, und diese Bedeutung wird erklären, warum das Land seinen Namen trägt.

2 והנה שלשה בני נח הם למעלה בקדושה ג' בחי' גווני קשת¹⁶ חור סומק ירוק.

Nun sind die drei Söhne Noachs oben in der Heiligkeit drei Ebenen: die Farben des Regenbogens, weiß, rot und grün.

Die drei Söhne Noachs, Shem, Cham und Yefes, haben eine Wurzel in der Heiligkeit als die drei Farben des Regenbogens. Weiß, rot und grün stehen in der Kabbalah für Güte, Zurückhaltung und die Harmonie zwischen ihnen.

אלא שבהשתלשלות העולמות בבחינת נפילה ממדרגה אחר מדרגה נעשה חם גשמי אבי כנען¹⁷. ולהבין ענין כנען בקדושה הנה כנען פירושו סוחר^{18, 19, 20} כמ"ש כנעניה נכבדי ארץ.²¹

Doch in der stufenweisen Herabfolge der Welten (Hishtalshelus), durch einen Fall von Ebene zu Ebene, wurde daraus der physische Cham, der Vater Canaans. Und um die Angelegenheit von Canaan in der Heiligkeit zu verstehen: „Canaan“ bedeutet Händler, wie geschrieben steht: „Ihre Händler (כנעניה) sind die Angesehenen der Erde.“

Durch das Herabsteigen des G-ttlichen Lichts von Ebene zu Ebene fiel eine dieser heiligen Wurzeln, bis daraus der physische Cham und sein Sohn Canaan wurden. Um die heilige Bedeutung von Canaan zu finden, wendet sich der Alter Rebbe dem Wort selbst zu: Im Hebräischen bedeutet „Canaan“ auch Händler, wie in Yeshayahus Formulierung über die Händler von Tyrus.

ABSCHNITT 2 • 13

Der Kaufmann und das Exil

3 וכתוב כנען בידו מאזני מרמה²². היינו עד"מ כמו הסוחר שיפזר ממון כסף וזהב ומוציאם מרשותו כדי להרויח ולהשתכר וכל עיקר כוונתו להיות מפזר ונוסף עוד.²³

Und es steht geschrieben: „Kanaan: In seiner Hand sind betrügerische Waagen.“ Das ist etwa mit einem Kaufmann zu vergleichen, der Geld, Silber und Gold ausstreut und sie aus seinem Besitz gibt, um Gewinn zu machen und zu verdienen; sein ganzes Anliegen ist es, einer zu sein, der „ausstreut und dennoch mehr gewinnt“.

Der Kaufmann, der scheinbar sein Silber und Gold wegwirft, investiert in Wirklichkeit: Er trennt sich von seinem Geld nur, um mehr zu verdienen. So bezeichnet König Shlomo einen, der „ausstreut und dennoch mehr gewinnt“.

כך הנה מקור נשמת ישראל שהוא בחי' כנ"י [כנסת ישראל] נמשלה בגלות לסוחר זה כדכתיב בא אחיך במרמה²⁴ ויקח ברכתך. כי הנה כתיב עת אשר שלט האדם²⁵ באדם לרע לו.

So wird die Quelle der Seelen Israels, die die Ebene (Bechinah) der Gemeinschaft Israels (Knesses Yisrael) ist, im Exil mit diesem Kaufmann verglichen, wie geschrieben steht: „Dein Bruder kam mit List und nahm deinen Segen.“ Denn es steht geschrieben: „Eine Zeit, da der Mensch über den Menschen zu seinem Schaden herrscht.“

Der Alter Rebbe wendet die Analogie auf die Gemeinschaft Israels an, die gemeinsame Wurzel der jüdischen Seelen, die sich im Exil befindet. Die „List“ Yaakovs, mit der er den Segen nahm, und der Vers über den Menschen, der „zu seinem Schaden“ über den Menschen herrscht, beschreiben einen Verlust, der in Wahrheit ein Gewinn ist.

שע"י התלבשות השכינה בבחי' גלות בתוכם להשפיע להם ע"י זה מתבררים כל ניצוצות הקדושה כמו שאמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] לא גלו ישראל²⁶ אלא להוסיף עליהם²⁷ כ"י להיות בלע המות²⁸ וכו'.

Denn dadurch, dass sich die G-ttliche Gegenwart (Shechinah) unter ihnen in der Weise des Exils kleidet, um ihnen etwas zukommen zu lassen, werden alle Funken der Heiligkeit geläutert. So sagten unsere Weisen seligen Andenkens: „Israel wurde nur ins Exil geführt, damit [Konvertiten] zu ihnen hinzukämen“ usw., damit „Er den Tod verschlinge“ usw.

Wenn die Shechinah, die G-ttliche Gegenwart, unter den Völkern ins Exil geht, um sie zu erhalten, werden die dort verstreuten Funken der Heiligkeit geläutert und emporgehoben. Die Weisen sagten, der Zweck des Exils sei, dass Konvertiten zu Israel hinzukommen, und sein Ende werde durch den Vers ausgedrückt: „Er wird den Tod für immer verschlingen.“

ABSCHNITT 3 • ¶4-6

Das Silber und Gold der Seele

4 ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ²⁹ ונגלה כבוד³⁰ ה' כי עין בעין יראו³¹ וגו'. וכמו שהוא בכללות העולם כך הוא בפרטות בכל נפש מישראל בעבודת ה'

„Den Geist der Unreinheit werde Ich aus dem Land entfernen“; „und die Herrlichkeit des unaussprechlichen g-ttlichen Namens (Havayah) wird offenbar werden“; „denn Auge in Auge werden sie sehen“ usw. Und so, wie es in der Welt insgesamt ist, ist es auch im Einzelnen in jeder Seele Israels im Dienst an G-tt.

Die Propheten verheißen, dass die Unreinheit beseitigt und die Herrlichkeit G-ttes offen sichtbar werden wird – als Abschluss der Läuterung während des Exils. Der Alter Rebbe sagt nun, dass sich das, was mit der Welt insgesamt geschieht, im Kleinen in jeder jüdischen Seele im Dienst an G-tt ereignet.

כי הנה הנשמה טרם ירידתה לעולם הזה להתלבש בגוף ונפש החיונית הבהמית היתה קשורה ומיוחדת במקורה ושרשה במאצילה ברשפי אש האהבה בטבע כשלהבת העולה מאליה כו'

Denn bevor die Seele in diese Welt herabstieg, um in einen Körper und in die vitale, tierische Seele gekleidet zu werden, war sie mit ihrer Quelle und Wurzel, mit ihrem Emanator, verbunden und vereint – in feurigen Flammen der Liebe, ganz naturgemäß, wie eine Flamme, die von selbst emporsteigt, usw.

Bevor die Seele in einen Körper kam, war sie mit ihrer Quelle in G-tt verbunden, in natürlicher, feuriger Liebe, wie eine Flamme, die von selbst nach oben steigt. Die „vitale, tierische Seele“ ist die Lebenskraft, die den Körper und seine Triebe belebt.

והיה לה בחי' אהבה ויראה טבעי' [טבעיים] בגילוי רב שהוא בחי' כסף וזהב. כסף מלשון נכסף נכספת³²
דהיינו בחי' אהבה.³³

Und ihr war die Ebene natürlicher Liebe und Ehrfurcht (Ahavah v'Yirah) in großer Offenbarung zuteil; dies ist die Ebene von „Silber und Gold“. „Silber“ (kesef) leitet sich von der Wendung nichts-of nichtsafra ab: „Du hast dich sehr geseht“; das ist die Ebene der Liebe.

Diese Seele hatte offen und ganz natürlich Liebe und Ehrfurcht vor G-tt, und diese werden „Silber und Gold“ genannt. Silber, kesef, ist mit dem Verb für Sehnsucht verbunden, wie in Lavans Worten an Yaakov: „Du hast dich sehr geseht“; daher steht Silber für Liebe.

5 וזהב מצפון יאתה³⁴ שהוא בחי' שמאל שהוא בחי' יראה³⁵ ואח"כ כשירדה הנשמה לעולם הזה להתלבש בגוף הגשמי

Und „Gold kommt aus dem Norden“, was die Ebene (Bechinah) der linken Seite ist, die Ebene der Ehrfurcht. Und danach, als die Seele in diese Welt herabstieg, um sich in den physischen Körper zu kleiden,

Gold ist mit dem Norden verbunden, und der Norden steht für die linke Seite, die Seite der Selbstbegrenzung und des Gerichts; daher bedeutet Gold Ehrfurcht. Der Absatz wendet sich dann dem zu, was geschieht, wenn die Seele in einen physischen Körper herabkommt.

הנה גם בחי' אהבה ויראה שהיה לה הם מסותרות ומכוסות בלב הגשמי ואינה יכולה לראות באהבה ויראה בהתגלות כל כך כבתחלה, ונמצא שנגרעו האהבה ויראה מערכם.

ist selbst die Ebene der Liebe und Ehrfurcht (Ahavah v'Yirah), die sie besaß, im physischen Herzen verborgen und bedeckt, und die Seele kann Liebe und Ehrfurcht nicht so offen wahrnehmen wie zuvor; so zeigt sich, dass Liebe und Ehrfurcht gegenüber ihrem ursprünglichen Maß vermindert worden sind.

Im Körper sind die Liebe und Ehrfurcht der Seele im physischen Herzen verborgen. Die Seele kann sie nicht mehr so offen empfinden wie zuvor; daher sind sie gegenüber ihrem ursprünglichen Maß vermindert.

6 וא"כ למה זה ירדה הנשמה לעוה"ז מאחר שהיא ירידה גדולה וגרעון גדול מבתחילה. אך הנה כתיב טוב לי תורת פיך³⁶ מאלפי זהב וכסף.

Wenn dem so ist, warum stieg die Seele in diese Welt hinab, da dies ein großer Abstieg und ein großer Verlust gegenüber ihrem früheren Zustand ist? Doch es steht geschrieben: „Die Torah Deines Mundes ist mir lieber als Tausende von Gold und Silber.“

Wenn der Abstieg in einen Körper die Liebe und Ehrfurcht der Seele verbirgt und mindert, warum kommt die Seele dann überhaupt herab? Die Antwort beginnt mit dem Vers: „Die Torah Deines Mundes ist mir lieber als Tausende von Gold und Silber.“

אלפי לשון לימוד³⁷ כלומר שיש לי יתרון ומעלה בתורת פיך בעוה"ז יותר מבחי" זהב וכסף שהיתה הנשמה למודה בהם בתחלה.³⁸

„Tausende“ (alfei) ist ein Ausdruck für Lernen. Das heißt: Ich habe in „der Torah Deines Mundes“ in dieser Welt einen Vorteil und eine Überlegenheit gegenüber der Ebene von „Gold und Silber“, an die die Seele zuvor gewöhnt war (lemudah).

Der Alter Rebbe leitet alfei, gewöhnlich „Tausende“, von der Wurzel von a'alefcha („ich werde dich lehren“, Iyov 33:33) ab, sodass es „in etwas bewandert“ oder „gewöhnt an“ bedeutet. Der Vers besagt dann: Die Torah, die ich in dieser Welt erlange, ist besser als das „Gold und Silber“ – die Liebe und Ehrfurcht –, an die die Seele gewöhnt (lemudah) war, bevor sie herabkam.

ABSCHNITT 4 • 17-10

Das Verlangen des Herzens

7 והענין כמו שאמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] יפה שעה אחת³⁹ בתשובה⁴⁰ וכו' כי ע"י תשובה עילאה מעומקא דלבא תהיה דביקת הנפש באלהים חיים יותר נפלאה ברעותא דלבא

Und die Sache verhält sich, wie unsere Weisen seligen Angedenkens sagten: „Besser ist eine Stunde der Umkehr (Teshuvah)“ usw. Denn durch die höhere Teshuvah aus der Tiefe des Herzens wird die Anhaftung der Seele an den lebendigen G-tt im Herzensverlangen (Re'usa DeLiba) noch wunderbarer sein,

Die Weisen sagten, eine Stunde der Umkehr und guter Taten in dieser Welt sei besser als das ganze Leben der kommenden Welt. Durch die höhere Teshuvah, eine Rückkehr zu G-tt aus der Tiefe des Herzens, haftet die Seele auf noch wunderbarere Weise an G-tt, im „Herzensverlangen“ (Re'usa DeLiba), einer Sehnsucht, die tiefer reicht als das Gefühl.

כמ"ש לקמן, ונמצא שאע"פ [שאף על פי] שיש לה גרעון באהבה ויראה⁴¹ טבעי [טבעיים] שבחיצוניות הלב הגלויים מ"מ יהיה לה יתרון בבחי' רעותא דלבא^{42, 43} בנקודת פנימית הלב כיתרון האור הבא מן החשך⁴⁴ דוקא.

wie weiter unten erklärt werden wird. So zeigt sich, dass sie zwar einen Verlust an natürlicher Liebe und Ehrfurcht (Ahavah v'Yirah) erleidet, die in der äußeren Dimension (Chitzoniyus) des Herzens offenbar sind, dennoch aber einen Vorzug auf der Ebene des Herzensverlangens haben wird, im Punkt der inneren Dimension (Pnimiyyus) des Herzens, wie beim „Vorzug des Lichts, [das] gerade aus der Finsternis kommt“.

Der Abstieg ist also ein Austausch: Die Seele verliert die offen zutage tretende natürliche Ahavah v'Yirah in der äußeren Schicht des Herzens, gewinnt aber das Herzensverlangen an seinem inneren Punkt. Es ist wie das Licht, das am hellsten leuchtet, weil es aus der Finsternis kommt.

8 וביאור הענין כי הנה כתיב אני ראשון⁴⁵ ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים. פי' ע"ד מ"ש אני ה' לא שנית⁴⁶ ואתה הוא קודם שנברא וכי'

Und die Erklärung der Sache: Es steht geschrieben: „Ich bin der Erste und Ich bin der Letzte, und außer Mir gibt es keinen G-tt (Elokim).“ Das heißt im Sinne dessen, was geschrieben steht: „Ich, Havayah, habe mich nicht geändert“, und: „Du warst [derselbe], bevor die Welt erschaffen wurde“ usw.,

Der Alter Rebbe beginnt eine tiefere Erklärung anhand von Yeshayahu: G-tt ist der Erste und der Letzte, und außer Ihm gibt es keinen G-tt. Er deutet „der Erste und der Letzte“ als G-ttes Unveränderlichkeit, entsprechend „Ich habe mich nicht geändert“ und dem Gebet, das besagt, G-tt sei nach der Schöpfung derselbe wie vor ihr.

כלי שום שינוי כי אין בריאת עולמות עליונים ותחתונים תופסים מקום כלל וכולא קמיה כלל חשיב ממש.

ohne jede Veränderung; denn die Erschaffung der oberen und unteren Welten nimmt überhaupt keinen Platz ein, und „alles vor Ihm gilt wahrhaft als nichts“.

Die Schöpfung bewirkt keine Veränderung in G-tt, denn die Welten nehmen vor Ihm überhaupt keinen „Platz“ ein. Ihm gegenüber gelten sie wahrhaft als nichts, wie der Zohar sagt: „Alles vor Ihm gilt als nichts.“

9 ומבלעדי פי' מה שהוא זולת בחי' זו דהיינו באמצעות הזמן שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע [בפני עצמו]⁴⁷ בחי' זמן ומקום אין אלהים זולתי שהוא בחי' אלהים חיים ומלך עולם⁴⁸

Und „außer Mir“ bedeutet: das, was von dieser Ebene verschieden ist, das heißt, durch die Vermittlung der Zeit, wenn die Welt als etwas Seiendes, als ein Ding für sich erscheint, auf der Ebene von Zeit und Raum: [dort] „gibt es keinen Elokim außer Mir“ – das heißt, auf der Ebene des „lebendigen G-ttes (Elokim) und ewigen Königs“,

„Außer Mir“ bezieht sich auf eine andere Ebene: auf die Welt, wie sie innerhalb von Zeit und Raum als ein eigenständiges Ding erscheint. Dort ist G-tt als Elokim bekannt, als „lebendiger G-tt und ewiger König“ – als die Seite G-ttes, die sich zur Welt als deren Herrscher verhält.

כמאמר ומבלעדיך אין לנו מלך גואל וכי' שכל העולמות עליונים ותחתונים נתהוו מבחי' מלכותו ית' wie in dem Ausspruch: „Außer Dir haben wir keinen König, keinen Erlöser“ usw.; denn alle oberen und unteren Welten sind aus der Ebene Seiner Königsherrschaft (Malchus), gelobt sei Er, hervorgegangen,

Das Gebet „Außer Dir haben wir keinen König“ weist auf dieselbe Idee hin. Alle Welten, die oberen wie die unteren, sind aus G-ttes Malchus, Seiner Königsherrschaft, hervorgegangen – aus der Ebene, durch die Er erschafft und herrscht.

וכדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים⁴⁹ וגוי ושם עלו השגת כל הנבראי⁵⁰ [הנבראים] העליונים ותחתוני⁵¹ אבל בהקב"ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה⁵²

wie geschrieben steht: „Deine Königsherrschaft ist die Königsherrschaft aller Welten“ usw. Bis dorthin reicht das Verständnis aller oberen und unteren Geschöpfe. Doch was den Heiligen, gelobt sei Er (Kudsha Brich Hu), in Seiner Herrlichkeit und Seinem Wesen betrifft, so gilt: „Kein Gedanke kann Ihn erfassen“,

Das Verständnis jedes Geschöpfes, selbst des höchsten Engels, reicht nur bis zu dieser Ebene der Königsherrschaft. G-tt Selbst, in Seinem Wesen, ist jenseits der Reichweite jedes Gedankens.

כי הוא רם ונשא מגדר ההשגה ואינו נתפס בתוך עלמין לא בכחי ממלא ולא בכחי סוכב בשום שכל והשגה בעולם אלא ברעותא דלבא מקרב איש ולב עמוק.⁵²

denn Er ist erhaben und hoch über die Grenzen des Erfassens hinaus und wird innerhalb der Welten nicht erfasst, weder auf der Ebene des [Lichts, das] [alle Welten] erfüllt (Memalei Kol Almin) noch auf der Ebene des [Lichts, das] [sie] umfasst (Sovev Kol Almin), durch irgendeinen Intellekt oder irgendein Erkenntnisvermögen in der Welt, sondern allein durch das Verlangen des Herzens, „das Innere des Menschen und ein tiefes Herz“.

Er wird innerhalb der Welten durch keinerlei Verstand erfasst, weder als das Licht, das jede Welt erfüllt, noch als das Licht, das sie alle umfasst. Er kann nur durch das Verlangen des Herzens erreicht werden, das der Vers „das Innere des Menschen und ein tiefes Herz“ nennt.

10 וכמ"ש ממעמקים קראתיך⁵³ ה' מפני כי בחי רעותא דלבא נמשך מהתבוננות זו עצמה אם ישים אליו לבו⁵⁴ דלית מחשבה תפיסא ביה כלל והוא רם ונשא למעלי⁵⁵ [למעלה / למעלת] מעלה עד אין קץ ותכלית אפילו מבחי חכמה עילאה.

Wie geschrieben steht: „Aus den Tiefen habe ich Dich gerufen, Havayah.“ Denn die Ebene des Herzensverlangens erwächst gerade aus dieser Betrachtung, wenn er sein Herz darauf richtet: dass kein Gedanke Ihn überhaupt erfassen kann und Er erhaben und hoch erhoben ist, immer höher, ohne Ende und Grenze, sogar jenseits der Ebene der überirdischen Weisheit (Chochmah).

Das Verlangen des Herzens entsteht gerade aus dieser Betrachtung: dass G-tt jenseits jedes Gedankens ist, sogar höher als die überirdische Weisheit. Es ist der Ruf „aus den Tiefen“ des Verses in Tehillim.

אי לזאת תכסף ותכלה נפשו לבטל במציאות אליו יתבי' [יתברך] לצאת ממאסר הגוף נרתקה ולהשתפך אל חיק אביה^{55,56}

Darum wird seine Seele danach verlangen und sich sehnen, Ihm, gesegnet sei Er, gegenüber in völliger Selbstaufhebung (Bittul) zu sein, das Gefängnis des Körpers, seine Hülle, zu verlassen und sich in den Schoß ihres Vaters zu ergießen.

Wenn die Seele erkennt, dass G-tt jenseits allen Verstehens ist, sehnt sie sich danach, in Ihm aufzugehen, den Körper, der sie wie ein Gefängnis einschließt, zu verlassen und sich in den Schoß ihres Vaters zu ergießen.

משא"כ הנשמה טרם ירידתה להתלבש בגוף היתה אהבתה ודבקותה בשרשה לפ"ע [לפי ערך] השגתה וכן לענין היראה:⁵⁷

Anders verhält es sich mit der Seele, bevor sie herabstieg, um in einen Körper gekleidet zu werden: Ihre Liebe und ihre Verbundenheit mit ihrer Wurzel entsprachen [dem Maß] ihres Erfassens; ebenso verhielt es sich mit ihrer Ehrfurcht.

Vor ihrem Herabstieg waren die Liebe der Seele und ihre Verbundenheit mit ihrer Wurzel durch das begrenzt, was sie von G-tt erfassen konnte; ebenso war es mit ihrer Ehrfurcht. Das Verlangen, das daraus erwächst, dass man erkennt, dass G-tt jenseits allen Verstehens ist, ist daher etwas Neues, das die Seele erst hier unten gewinnt.

ABSCHNITT 5 • 111-12

G-tt im Exil „von dort aus“ finden

11 והנה בזמן שהיה בהמ"ק [בית המקדש] קיים⁵⁸ היה נמשך בחינה זו רעותא דלבא מגילוי⁵⁹ אא"ס [אור אין סוף] ב"ה בהיכל קדשי קדשים⁶⁰ כו' כמ"ש בתניא⁶¹ להיות בטל רצונו לרצונו ית' וכמ"ש כי תהיו לי ארץ חפץ.⁶²

Nun wurde zur Zeit, als der Heilige Tempel stand, diese Ebene des Herzensverlangens aus der Offenbarung des unendlichen Lichts (Or Ein Sof), gesegnet sei Er, im Heiligtum des Allerheiligsten herabgezogen usw., wie im Tanya erklärt, damit der eigene Wille vor Seinem Willen ganz zurücktritt; und wie geschrieben steht: „Denn ihr sollt Mir ein Land des Verlangens sein.“

Als der Tempel stand, rief die offenbare Offenbarung des unendlichen Lichts G-ttes im Allerheiligsten dieses Herzensverlangen von selbst hervor, sodass der Wille eines Menschen vor dem Willen G-ttes zurücktrat. Tanya vergleicht das Allerheiligste mit dem Gehirn, wo das Leben der Seele offenbart wird, bevor es sich im Körper ausbreitet; Malachis „Land des Verlangens“ bezeichnet das Volk als einen Ort der Freude G-ttes.

אך בזמן הגלות הנה כתיב ובקשתם משם את ⁶³ ה' אלקיך ומצאת וגו' משם דייקא דהיינו כשתתבונן על ההיפוך מדרכי ה' איך שהוא רחוק מה' בתכלית הריחוק כמו עובר רצונו

Doch zur Zeit des Exils steht geschrieben: „Und von dort wirst du Havayah, deinen G-tt, suchen und [Ihn] finden“ usw. „Gerade von dort“: Das heißt, wenn du das Gegenteil der Wege G-ttes betrachtest, wie weit es von G-tt entfernt ist, in größtmöglicher Ferne, etwa wenn jemand Seinen Willen übertritt;

Im Exil ist diese offenbare Offenbarung nicht mehr vorhanden, und der Vers sagt, dass wir G-tt „von dort“ finden werden, also vom Ort des Exils selbst. „Von dort“ bedeutet, gerade das Gegenteil der Wege G-ttes zu betrachten: etwas, das so weit von Ihm entfernt ist, wie es nur sein kann, etwa jemand, der Seinen Willen übertritt.

ומאין נשפע להם שפע וחיות להיות בהם חיות וקיום מרצונו ית' שרצונו ית' הוא המחיה אותם כמ"ש ואתה מחיה את כלם. ⁶⁴

Und [betrachte,] woher ihnen Überfluss und Lebenskraft zufließen, sodass sie aus Seinem Willen Leben und Bestand haben; denn Sein Wille, gesegnet sei Er, ist es, der ihnen Leben gibt, wie geschrieben steht: „Und Du gibst ihnen allen Leben.“

Dann betrachtet man, woher ein solches Wesen sein Leben erhält: Selbst das, was dem Willen G-ttes zuwiderhandelt, empfängt Leben und Bestand aus eben diesem Willen, denn Sein Wille gibt allem Leben. Die Betrachtung kreist um dieses Paradox: Selbst das, was sich G-tt widersetzt, lebt nur durch Ihn.

אך על זה אמרו כמה ארך אפים לפניו ^{65, 66} שמבחי ארך אפים נמשך ונשתלשל ממדרגות עליונות דרך נפילה להחיות העכו"ם [העובדי כוכבים ומזלות] אף שהם עוברי רצונו. ⁶⁷

Doch darüber sagten sie: „Wie groß ist die Langmut vor Ihm“; denn aus der Ebene der Langmut (Erech Apayim) wird die Lebenskraft aus höheren Ebenen herabgezogen und stufenweise herabgeführt, auf dem Weg eines Abstiegs, um den götzendienenden Völkern Leben zu geben, obwohl sie Seinen Willen übertreten.

Die Mischna spricht von der großen Langmut G-ttes, und der Alter Rebbe erklärt, dass die Lebenskraft für die götzendienenden Völker aus dieser Eigenschaft der Langmut herabkommt und auf dem Weg eines Abstiegs durch die höheren Ebenen herabgeführt wird. Sie empfangen Leben, obwohl sie gegen Seinen Willen handeln.

12 וזהו אם לעוברי רצונו כך⁶⁸ לעושי רצונו על אחת כמה וכמה⁶⁹ שיושפע בחינת רצון עליון שהוא למעלה מעלה מגדר עלמין

Und dies ist [die Schlussfolgerung]: Wenn es [schon] bei denen so ist, die Seinen Willen übertreten, um wie viel mehr gilt es dann für diejenigen, die Seinen Willen tun: dass die Ebene (Bechinah) des höchsten Willens herabströmt, der weit, weit über den Grenzen der Welten steht:

Der Alter Rebbe schließt vom Geringeren auf das Größere, wie es auch die Gemara tut: Wenn diejenigen, die sich dem Willen G-ttes widersetzen, von ihm Lebenskraft erhalten, dann empfangen diejenigen, die Seinen Willen tun, erst recht mehr – den höchsten Willen selbst, der weit über allen Welten steht.

שלא בבחי' ירידת והשתלשלות המדרגות בבחי' חכמה ומדות אלא בבחי' פנימית נקודת הלב שהיא בחי' תשובה עילאה שקדמה לעולם. וזהו כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.⁷⁰

nicht durch das Herabsteigen und die stufenweise Herabfolge der Ebenen (Hishtalshelus), auf der Ebene der Weisheit (Chochmah) und der Gefühlsattribute (Middos), sondern auf der Ebene des inneren Punktes des Herzens, die die Ebene der höheren Umkehr (Teshuvah) ist, die der Welt vorausging. Und dies ist [die Bedeutung von] „wenn du Ihn mit deinem ganzen Herzen und mit deiner ganzen Seele suchst“:

Dieser Wille kommt nicht durch die geordnete stufenweise Herabfolge der Ebenen herab, durch Verstand und Gefühl, sondern erreicht den inneren Punkt des Herzens, die Ebene der höheren Umkehr, die die Weisen zu den Dingen zählen, die der Welt vorausgingen. Deshalb sagt der Vers, man solle G-tt „mit seinem ganzen Herzen und mit seiner ganzen Seele“ suchen.

דהיינו שיהפך לבו מן הקצה אל הקצה ואתהפכא חשוכא לנהורא ע"י בחי' רעותא דלבא זו למאוס בחי' עוה"ז ותענוגים ולמשוך לבו ונפשו לדבקה בו ית'.

das heißt, dass sein Herz von einem Extrem zum anderen gewendet wird und „Dunkelheit in Licht verwandelt wird“ durch dieses Herzensverlangen: das Leben und die Genüsse dieser Welt zu verachten und sein Herz und seine Seele dazu zu bewegen, sich an Ihn, gelobt sei Er, zu klammern.

G-tt mit ganzem Herzen zu suchen bedeutet, das Herz von einem Extrem zum anderen zu wenden und Dunkelheit in Licht zu verwandeln. Durch das Herzensverlangen kommt ein Mensch dazu, die Genüsse dieser Welt zu verachten, und richtet sein Herz und seine Seele darauf aus, sich an G-tt zu klammern.

Die Analogie vollendet: Cham und Canaan

13 והנה כל זה ע"ד משל הסוחר הנ"ל שמוציא כסף וזהב מרשותו להיות מפזר ונוסף עוד.

All dies entspricht dem Gleichnis des oben erwähnten Händlers, der Silber und Gold aus seinem Besitz gibt, um „auszustreuen und dabei noch mehr hinzuzugewinnen“.

Der Alter Rebbe kehrt zu dem Händler zurück, der sein Silber und Gold aus seinem Besitz gibt, um mehr zu verdienen.

כך הנשמה אע"פ [אף על פי] שמוציאה כסף וזהב שהוא בחי' אהבה ויראה הגלויים להתלבש ולהסתיר בגוף ונפש הבהמית הנה עי"ז יש לה יתרון בבחי' רעותא דלבא כרשפי אש מן ההפוך.

So ist es bei der Seele: Obwohl sie „Silber und Gold“ – die Ebene der offenbarten Liebe und Ehrfurcht (Ahavah v'Yirah) – aus ihrem Besitz entlässt, damit diese sich in den Körper und die tierische Seele (Nefesh Habahamis) kleiden und darin verborgen werden, gewinnt sie dadurch einen Vorzug hinsichtlich des Herzensverlangens, das wie Feuerflammen aus dem Gegenteil hervorgeht.

Auch die Seele gibt ihre offenbare Liebe und Ehrfurcht, ihr „Silber und Gold“, auf, indem sie diese im Körper und in der tierischen Seele verbirgt. Im Gegenzug gewinnt sie das Herzensverlangen, eine feurige Liebe, die gerade aus dem Gegenteil der G-tlichkeit emporsteigt.

14 וזהו וחס הוא אבי כנען⁷¹ בזקף גדול⁷² שחמימות רשפי אש ושלחבת העולה למעלה מההיפוך הוא העושה בחי' כנען לסחור כנ"ל כמ"ש טעמה כי טוב סחרה⁷³ וגו'.

Und dies ist [die Bedeutung von] „Cham ist der Vater Kanaans“, mit einem Zakef Gadol: Denn die Wärme (Chamimus) der Feuerflammen und der Flamme, die aus dem Gegensatz emporsteigt, ist es, die die Ebene (Bechinah) des Canaan zum Händler werden lässt, wie oben erwähnt; wie geschrieben steht: „Sie erkennt, dass ihr Handelsgut gut ist“ usw.

Im Vers trägt das Wort „Cham“ einen Zakef Gadol, ein Kantillationszeichen, das bei dem Wort eine Zäsur setzt und es nach der chassidischen Lesart emporhebt. Der Alter Rebbe hört im Wort Cham das hebräische Wort für Wärme, Chamimus: Die Wärme der Flamme, die aus ihrem Gegensatz emporsteigt, macht die Seele zu einem „Canaan“, einem Händler, dessen Handelsgut gut ist, wie Shlomo über die tüchtige Frau sagt: „Sie erkennt, dass ihr Handelsgut gut ist.“

אך מתחלה צריך להקדים בחי' יראה תתאה שהיא נמשכת מבחינת מלכותו ית' שהיא נקי' בחי' כנען העליונה דקדושה שמזה יעלה ויבא ויגיע להיות בחי' כנען בידו מאזני מרמה להגיע לבחי' רעותא דלבא בחי' פנימית הלב כנ"ל.

Doch zuerst muss man [diesem] die Bechinah der unteren Ehrfurcht voranstellen, die aus Seiner Königsherrschaft (Malchus), gesegnet sei Er, herangezogen wird; Malchus wird die Bechinah des oberen Canaan der Heiligkeit genannt. Von dort wird man aufsteigen, kommen und die Bechinah von „Canaan: In seiner Hand sind betrügerische Waagen“ erreichen, um zur Bechinah des Herzensverlangens, zur Bechinah der inneren Dimension des Herzens, zu gelangen, wie oben erwähnt.

Bevor man dies erreicht, muss man zunächst die untere Ehrfurcht haben, die einfache Furcht vor G-tt, die aus Seiner Malchus, Seiner Königsherrschaft, kommt; diese Malchus ist der obere, heilige Canaan. Von dieser Grundlage aus kann ein Mensch zur Ebene des Händlers mit den „betrügerischen Waagen“ aufsteigen, zum Herzensverlangen in seinem innersten Punkt.

ABSCHNITT 7 • 115

Rufen in Wahrheit

15 וזהו קרוב ה' לכל קוראיו⁷⁴ לכל אשר יקראהו באמת דהיינו באמתות נקודת לבו שהרי אנו רואים דגנבא אפום מחתרתא⁷⁵ רחמנא קריא ואעפ"כ [ואף על פי כן] עומד ברשעו ואינו שב מידיעתו

Und dies ist [die Bedeutung von] „Havayah ist allen nahe, die Ihn anrufen, allen, die Ihn in Wahrheit anrufen“: Das heißt, in der Wahrhaftigkeit des innersten Punktes seines Herzens. Denn wir sehen, dass „der Dieb am Tunneleingang den Barmherzigen anruft“, und dennoch in seiner Schlechtigkeit verharret und nicht von dem abkehrt, was er wissentlich [vorhat].

G-tt ist denen nahe, die Ihn „in Wahrheit“ anrufen, das heißt aus dem wahren Punkt ihres Herzens. Der Alter Rebbe zeigt, warum das wichtig ist: Die Gemara sagt, ein Dieb, der kurz davor ist einzubrechen, betet zu G-tt um Erfolg; dennoch setzt er sein Verbrechen fort und kehrt nicht von dem ab, was er wissentlich vorhat.

וגם אנו רואים שיש אפילו מי שיוליד אהוי"ר [אהבה ויראה] בלבו וחולפת ועוברת כמו אחר התפלה כנ"ל.

Und wir sehen auch, dass es jemanden gibt, der in seinem Herzen sogar Liebe und Ehrfurcht (Aha-vah v'Yirah) hervorruft, die dann vergehen und schwinden, etwa nach dem Gebet, wie oben erwähnt.

Selbst jemand, der im Gebet echte Liebe und Ehrfurcht erweckt, kann erleben, dass diese Gefühle bald darauf vergehen und verschwunden sind.

והיינו מפני שאינו נתפס אלא במוחו ושכלו בבחי' מקיף אבל אינו נכנס לפני ולפנים שיתפעל הלב באמת לאמתו מעומקא דלבא

Und dies liegt daran, dass es nur in seinem Verstand und Intellekt erfasst wird, im Sinne eines umgebenden [Lichts] (Makif); doch dringt es nicht nach innen, bis ins Innerste vor, sodass das Herz in aller Wahrheit, aus der Tiefe des Herzens, bewegt werde.

Das liegt daran, dass das Gefühl nur im Verstand gehalten wurde, als etwas, das von außen „umgibt“, und niemals bis ins Innerste des Herzens vordrang. Das Herz wurde nicht wahrhaft aus seiner Tiefe bewegt.

משא"כ כשיקראוהו באמת דהיינו מעומקא דלבא הנה שפת אמת תכון לעד⁷⁶ וכל תמוט עולם ועד:⁷⁷

Anders ist es, wenn sie ihn in Wahrheit anrufen, das heißt aus der Tiefe des Herzens: Dann „wird die Lippe der Wahrheit für immer Bestand haben“ und niemals wanken, für immer und ewig.

Wenn ein Mensch G-tt aus der Tiefe seines Herzens anruft, verheißt der Vers: „Die Lippe der Wahrheit wird für immer Bestand haben.“ Ein solcher Ruf währt und wankt nicht.

ABSCHNITT 8 • ¶16-19

Die beiden Stimmen Yaakovs

16 והנה כתיב הקל קול יעקב⁷⁸ קדמאה חסר ו' שהוא בחי' קלא דלא אשתמע וקול בתראה מלא ו' שהוא

בחי' קלא דאשתמע כמ"ש בזוהר הקדוש.^{79, 80}

Nun heißt es: „Die Stimme ist die Stimme Yaakovs“: Das erste [kol] ist ohne ein vav geschrieben; es bezeichnet die Ebene einer Stimme, die nicht gehört wird. Das zweite kol ist mit einem vav vollständig geschrieben und bezeichnet die Ebene einer hörbaren Stimme, wie im heiligen Zohar erklärt wird.

Im Vers „Die Stimme ist die Stimme Yaakovs“ ist das erste kol ohne ein vav und das zweite mit einem vav geschrieben. Dem Zohar folgend nennt der Alter Rebbe das erste eine innere Stimme, die nicht gehört wird, und das zweite eine hörbare Stimme.

וביאור הדברים הנה בחי' יעקב הוא ⁸¹ יו"ד עקב פי' שהיו"ד שהוא תחלת המחשבה ביו"ד נברא עוה"ב [עולם הבא] ⁸² הוא נמשך לבחי' עקב ורגל שהוא בחי' הדבור.

Die Erklärung der Sache ist folgende: Die Ebene von Yaakov ist yud-akev („yud“ [und] „Ferse“). Das heißt: Der yud, der der Anfang des Denkens ist – „mit dem yud wurde die kommende Welt erschaffen“ –, wird zur Ebene der Ferse und des Fußes herabgezogen, die der Ebene der Sprache entspricht.

Der Name Yaakov wird als yud und akev gelesen, also als Buchstabe yud und als Ferse. Der yud, der kleinste Buchstabe, ist der Anfang des Denkens; durch ihn, sagen die Weisen, wurde die kommende Welt erschaffen. Er reicht hinab bis zur Ferse und zum Fuß, die für die Sprache stehen.

ויעקב הוא מבריח מן הקצה אל הקצה. ⁸³ מריש כל דרגין. ובכל מדרגות עליונות יש ג"כ בחינת ראש ורגל ⁸⁴

Und Yaakov ist [der Balken, der] „von einem Ende zum anderen hindurchläuft“, „vom Haupt aller Stufen“. Auch auf allen höheren Ebenen gibt es einen Aspekt von Haupt und Fuß,

Der Zohar bezeichnet Yaakov als den zentralen Balken des Mishkan [der Stiftshütte], der von einem Ende zum anderen verlief, von der höchsten bis zur niedrigsten Ebene. Auch auf jeder höheren Ebene gibt es ein „Haupt“ und einen „Fuß“.

כמ"ש ועמדו רגליו ביום ההוא ⁸⁵ וכתוב והארץ הדום רגלי ⁸⁶ וכתוב ומקום רגלי אכבד ⁸⁷ ויעקב הוא בחי' יו"ד עקב בכל עולם ועולם לפי ערכו. ^{88, 89}

wie es heißt: „Seine Füße werden an jenem Tag stehen“, und es heißt: „Die Erde ist der Schemel meiner Füße“, und es heißt: „Den Ort meiner Füße werde ich ehren.“ Und Yaakov ist die Ebene von yud-akev in jeder einzelnen Welt, entsprechend ihrem Maß.

Die Propheten sprechen von den „Füßen“ G-ttes und Seinem „Fußschemel“; daraus geht hervor, dass es auch oben einen untersten Bereich gibt. So ist Yaakov – yud, das bis zur Ferse hinabreicht – in jeder Welt auf ihrer jeweiligen Ebene vorhanden.

17 והנה בחינת קלא דאשתמע הוא בחי' התורה שהוא בחי' המשכה כמשל הקול המחבר וממשיך מצפוני כוונת הלב לבא לידי גילוי בדבור וכך התורה היא בחי' חכמה עילאה בחי' חכים ולא בחכמה ידיעא

Nun ist die Ebene der hörbaren Stimme die Ebene der Torah, die eine Ebene des Herabführens ist, wie im Gleichnis die Stimme die verborgenen Absichten des Herzens verbindet und herabführt, so dass sie in der Rede offenbar werden. So ist die Torah die Ebene der höchsten Weisheit (Chochmah), die Ebene von „weise, aber nicht mit einer bekannten Weisheit“.

Die hörbare Stimme ist die Torah: So wie die Stimme die verborgenen Gedanken des Herzens in die Rede trägt, führt die Torah G-ttes verborgene Weisheit in die Offenbarung herab. Die Torah ist die höchste Weisheit (Chochmah), von der es in Eliyahus Gebet im Tikkunei Zohar heißt, G-tt sei „weise, aber nicht mit einer bekannten Weisheit“.

שהרי טעמי המצות לא נתגלו להיות בהתגלות רב להבין כל עמקי סודותיה בפרטי פרטות ונמשכה לבחי' גילוי ע"י התלבשותה בדברים גשמיים סדר זרעים מועד וכו'.

Denn die Gründe der mitzvos sind nicht in großem Maße offenbart worden, sodass man alle Tiefen ihrer Geheimnisse bis ins kleinste Detail verstehen könnte; vielmehr wurde die Torah durch ihre Einkleidung in körperliche Dinge zur Offenbarung herabgeführt: in die Ordnung Zeraim, Moed usw.

Darum sind die Gründe der mitzvos nicht vollständig offenbart. Stattdessen gelangt die Torah zur Offenbarung, indem sie sich in körperliche Dinge kleidet: in die Gesetze über die Landwirtschaft, die Festzeiten und die übrigen Ordnungen der Mishnah.

18 והוא בחי' קול והמשכה של יעקב יו"ד עקב דהיינו מבחי' יו"ד שהוא חכמה עילאה להיות נמשך עד עקב והוא עשיי [עשיה].

Und dies ist die Ebene der Stimme und der Herabführung von Yaakov, yud-akev: das heißt, von der Ebene des yud, also der oberen Weisheit (Chochmah), bis zur Ferse herabgeführt zu werden; die Ferse ist die Welt des Handelns (Asiyah).

Die hörbare Stimme Yaakovs ist das yud der oberen Weisheit, das bis hinab zur Ferse reicht, zur Welt Asiyah, der niedrigsten Welt des Handelns.

אך כדי שיהיה האדם כלי ומכון שיהיה חכמה עילאה שורה ומתגלה בו בעסק התורה צריך להיות תחלה בבחי' בטול בבחי' רעותא דלכא

Damit ein Mensch jedoch ein Gefäß und eine Stätte sein kann, in der die obere Weisheit beim Lernen der Torah ruht und offenbart wird, muss er zuerst auf der Ebene der Selbstaufhebung (Bittul), auf der Ebene des Verlangens des Herzens, stehen,

Damit die obere Weisheit beim Lernen der Torah in einem Menschen ruhen kann, muss er zuerst in einem Zustand des Bittul, der Selbstaufhebung, und des Verlangens des Herzens sein. Dies ist die ungehörte Stimme, die zuerst kommen muss.

והוא בחי' קלא דלא אשתמע דרוח אמשׁיך רוח⁹⁰ להיות אור ה' שורה ומתגלה בו להיות חכמת ה' בקרבו בהתגלות וחב"ד [וחכמה בינה ודעת] שבנפשו בטלים וטפלים אליו והוא ענין אתדבקות רוחא ברוחא.

was die Ebene der ungehörten Stimme ist; denn „Geist zieht Geist an“, sodass das Licht G-ttes in ihm ruht und offenbart wird, damit die Weisheit G-ttes in ihm offenbar sei und die Chochmah, das Verständnis (Binah) und das Wissen (Daas) seiner Seele Ihm gegenüber aufgehoben und Ihm untergeordnet seien. Und darum geht es bei „dem Anhaften des Geistes an den Geist“.

Der Sohar sagt: „Geist zieht Geist an“: Das innere Verlangen zieht das Licht und die Weisheit G-ttes herab, sodass sie im Menschen offenbart werden. Sein eigener Intellekt, seine Chochmah, Binah und Daas, wird diesem gegenüber aufgehoben; dies ist das Anhaften des Geistes an den Geist.

19 וע"ז נאמר אלוהי בקרבי וכתוב ואשים דברי בפך.⁹¹ דברי ממש כי דבר ה' זו הלכה⁹² היא היא הנגלית בו והיא המדברת מתוך גרונו.

Und darüber heißt es: „Mein G-tt ist in meinem Innern“, und es steht geschrieben: „Und Ich habe Meine Worte in deinen Mund gelegt.“ „Meine Worte“ ganz wörtlich, denn „das Wort Havayah – das ist Halachah“; eben dies wird in ihm offenbart, und eben dies spricht aus seiner Kehle.

Wenn ein Mensch in dieser Weise in Selbstaufhebung (Bittul) vor G-tt steht, ist G-tt „in“ ihm, und G-ttes eigene Worte sind in seinem Mund. Die Gemara liest das „Wort Havayah“ bei Amos als Halachah; so wird G-ttes Wort in ihm offenbart und spricht aus seiner Kehle.

ולכן נאמר על התורה בי מלכים ימלוכו.⁹³ ואמרין מאן מלכי רבנן.⁹⁴ ומתניתא מלכתא.⁹⁵

Daher heißt es von der Torah: „Durch mich herrschen Könige“, und wir sagen: „Wer sind die Könige? Die Rabbiner“, und: „Die Mishnah ist eine Königin.“

Darum sagt die Weisheit, die Torah: „Durch mich herrschen Könige“; die Gemara nennt die Rabbiner „Könige“, und die Mishnah wird „Königin“ genannt.

כי להיותו בביטול אל דבר ה' ורצונו וחכמתו ואינו תופס מקום מצד עצמו כלל הנה דבר המלך הוא השלטון⁹⁶ והוא בחי' מלך שגוזר ואומר שאם יטעון ראובן כך כו' יהיה כך.

Denn da er gegenüber dem Wort G-ttes, Seinem Willen und Seiner Weisheit in Bittul steht und von sich aus überhaupt keinen eigenen Raum beansprucht, gilt: „Das Wort des Königs ist souverän“; er steht auf der Ebene eines Königs, der verfügt und sagt: Wenn Reuven dies und jenes vorbringt usw., soll es so sein,

Weil der Gelehrte gegenüber G-ttes Wort, Willen und Weisheit in Bittul steht und keinen eigenen Anspruch erhebt, trägt sein Urteil G-ttes Autorität: Wie ein König, dessen Wort Gesetz ist, entscheidet er, dass, wenn Reuven etwas Bestimmtes vorbringt, das Urteil so ausfällt.

וכן לעשות כך ושלא לעשות כך וכו' ואינו בבחי' עבד כ"א בעשיית המצות שהוא כעבד המקיים מצות המלך ועושה דבריו:⁹⁷

und ebenso, so zu handeln und nicht so zu handeln usw. Und er steht nicht auf der Ebene eines Dieners, außer bei der Ausführung der mitzvos, bei der er wie ein Diener ist, der die Befehle des Königs ausführt und dessen Worte verwirklicht.

Er entscheidet auch, was erlaubt und was verboten ist. Beim Toralernen ist er ein König; nur bei der Ausführung der mitzvos ist er ein Diener, der die Befehle des Königs ausführt.

ABSCHNITT 9 • ¶20-22

Der Vers erklärt: zwei Arten des Niederlassens

20 וזהו וישב יעקב בארץ מגורי אביו. וישב הוא ענין השפלה וירידה ממקום עמידתו. ופי' שבחי' יעקב יו"ד עקב נמשך ונשפל להיות בארץ מגורי אביו.

Und dies ist [die Bedeutung von] „Und Yaakov ließ sich im Land der Aufenthaltsorte (megurei) seines Vaters nieder.“ „Sich niederlassen“ (vayeshev) bezeichnet ein Herabsinken und einen Abstieg von dem Ort, an dem man stand. Gemeint ist, dass die Ebene Yaakovs, yud-akev, herabgezogen und herabgesenkt wird, um im „Land der megurei seines Vaters“ zu sein.

Nun wird der Eingangssatz erklärt. „Sich niederlassen“ bedeutet, von seinem Ort herabzusinken: Yaakov, das yud, das bis zur Ferse hinabreicht, wird herabgezogen und herabgesenkt, in „das Land der megurei seines Vaters“.

ומגורי יש בו ב' פ'י הא' הוא לשון יראה ⁹⁸ והב' הוא לשון אוצר ⁹⁹ כמו מגורה מלאה פירות ^{100, 101} שהוא כלי שאוצרין לתוכו ושניהם עולים בקנה אחד כי יראת ה' היא אוצר ¹⁰² כתיב.

Megurei hat zwei Bedeutungen: Die erste ist ein Ausdruck für Furcht, die zweite ein Ausdruck für einen Speicher, wie in „ein Getreidespeicher (megurah) voller Erzeugnisse“, ein Gefäß, in dem [Erzeugnisse] aufbewahrt werden; beide Bedeutungen gehören zusammen, denn es heißt: „Die Furcht vor Havayah ist Sein Schatz.“

Das Wort megurei hat zwei Bedeutungen: Furcht, wie in magor (Schrecken), und Speicher, denn ein Getreidespeicher wird megurah genannt. Beide Bedeutungen gehören zusammen, weil es im Vers heißt: „Die Furcht vor Havayah ist Sein Schatz.“

21 וכן בדברי רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] אוצר של יראת שמים ¹⁰³ שהיא בחי' יראה עילאה יראה בשת כבחי' בטול הוא כלי קבול לחכמה עילאה שיהא שורה ומתגלה בו

Und ebenso heißt es in den Worten unserer Weisen, ihres Andenkens zum Segen: „eine Schatzkammer der Furcht vor dem Himmel“ – die Ebene höherer Ehrfurcht, der Ehrfurcht aus Scham, auf der Ebene der Selbstaufhebung (Bittul). Sie ist ein Empfangsgefäß für die Weisheit (Chochmah) der höchsten Ebene, damit diese in ihr ruhen und offenbar werden kann.

Die Weisen sprechen von einer „Schatzkammer der Furcht vor dem Himmel“. Dies ist die höhere Ehrfurcht, die Ehrfurcht aus Scham vor der Größe G-ttes; sie ist Bittul und das Gefäß, in dem die höchste Chochmah ruhen und offenbar werden kann.

ונקרא מגורי אביו כי יעקב הוא בחי' יו"ד עקב הוא בחי' הארה והמשכה מבחי' חכמה עילאה להמשיך עד סוף כל דרגין. ובחי' חכמה עילאה נק' אביו. ¹⁰⁴

Und sie wird „Megurei [Wohnstätten] seines Vaters“ genannt, denn Yaakov ist die Ebene von Yud-Akev [Jod-Ferse]; er ist die Ebene einer Ausstrahlung und Herableitung aus der höchsten Chochmah, um [sie] bis ans Ende aller Stufen herabzuziehen. Und die höchste Chochmah wird „sein Vater“ genannt.

Diese Ehrfurcht wird „Megurei seines Vaters“ genannt, weil Yaakov die Herableitung der höchsten Chochmah bis zur niedrigsten Ebene ist und die höchste Chochmah „sein Vater“ genannt wird. So ist „das Land der Megurei seines Vaters“ die höhere Ehrfurcht, die die Weisheit seines Vaters aufnimmt.

22 והנה זה הוא בבחי' יחודא עילאה ואתדבקו' רוחא ברוחא בעסק התורה להיות בטל אליו ית' בבחי' חכמה עילאה כנ"ל.

Nun, dies gehört zur Ebene der höheren Einheit (Yichuda Ila'ah) und zur Verbindung von Geist mit Geist beim Studium der Torah: Ihm, gelobt sei Er, gegenüber in Selbstaufhebung (Bittul) zu stehen, in der Ebene der erhabenen Weisheit (Chochmah), wie oben erwähnt.

Alles bisher Gesagte gehört zur höheren Einheit (Yichuda Ila'ah), in der der Mensch beim Torastudium G-tt gegenüber aufgehoben ist und sein Geist sich mit G-ttes Geist verbindet. In dieser Einheit gilt die Welt als nichts vor G-tt.

אך בבחי' יחודא תתאה דהיינו להיות כלי ומכון לשבתו ית' בבחי' קיום העולם בבחי' מלכותו שיהיה גם בזה שורה ומתגלה בחי' ה' אחד.

Doch in der Ebene der unteren Einheit (Yichuda Tata'ah), das heißt, ein Gefäß und ein Ort für Sein Wohnen, gelobt sei Er, zu sein – in der Ebene des Bestehens der Welt, in der Ebene Seiner Königsherrschaft (Malchus) –, damit auch darin die Ebene „Havayah ist Einer“ ruhe und offenbar werde:

Es gibt auch die untere Einheit (Yichuda Tata'ah): Das fortdauernde Bestehen der Welt, das aus G-ttes Königsherrschaft (Malchus) hervorgeht, wird zu einer Wohnstätte für Ihn gemacht. Ziel ist, dass die Einheit G-ttes in der Welt selbst offenbar wird.

הנה זה נמשך ע"י ישיבה והשפלי' [והשפלה] אחרת ממדתו של יעקב להמשיך מדת חסד מראש כל דרגין עד סוף כל דרגין בארץ התחתונה הוא כנען שהוא בחי' מלכותו ית' ומלך במשפט יעמיד ארץ¹⁰⁵ והוכן בחסד כסא.¹⁰⁶

Dies wird durch ein weiteres Sich-Niederlassen und eine weitere Herablassung der Eigenschaft Yaakovs herabgezogen: die Eigenschaft der Güte (Chesed) vom Haupt aller Stufen bis ans Ende aller Stufen herabzuziehen, in das untere Land, das Canaan ist und die Ebene Seiner Königsherrschaft darstellt, gelobt sei Er; und „Ein König festigt das Land durch Recht“, und „durch Güte wird der Thron gefestigt“.

Dazu bedarf es eines weiteren „Sich-Niederlassens“ und einer weiteren Herablassung Yaakovs: Güte (Chesed) wird von der höchsten bis zur niedrigsten Ebene herabgezogen, in das untere Land, Canaan, das G-ttes Königsherrschaft ist. Die Verse sagen, dass der König das Land durch Recht erhält und sein Thron durch Güte gefestigt wird.

שקיום העולם הוא בחסד כמ"ש עולם חסד יבנה¹⁰⁷ דהיינו בעשיית המצות בכלל ששרשם הוא בחי' חסד ובפרטות הוא מצות הצדקה וחסד שלכן היא נקראת בשם מצוה סתם כו' שהיא שקולה כנגד כל המצות¹⁰⁸ כמ"ש בתניא:¹⁰⁹

Denn das Bestehen der Welt geschieht durch Güte, wie geschrieben steht: „Die Welt wird durch Güte erbaut“; das heißt, durch die Erfüllung der mitzvos im Allgemeinen, deren Wurzel die Ebene des Chesed ist, und im Besonderen durch die Mitzvah der Wohltätigkeit und Güte. Deshalb wird sie schlicht „die Mitzvah“ genannt usw., denn sie ist allen mitzvos gleichwertig, wie im Tanya erklärt wird.

Die Welt besteht durch Güte: im Allgemeinen durch alle mitzvos, deren Wurzel Chesed ist, und im Besonderen durch Wohltätigkeit. Deshalb wird Wohltätigkeit von den Weisen schlicht „die Mitzvah“ genannt, und deshalb ist sie allen mitzvos gleichwertig, wie Tanya erklärt.

IN DER EIGENEN AVODAH

Miss deine Verbindung mit G-tt nicht daran, wie viel Liebe und Ehrfurcht du empfindest: Die Seele kam gerade deshalb hinab, um ein tieferes Verlangen zu erreichen, das aus der Tiefe des Herzens kommt, wenn man darüber nachdenkt, dass G-tt jenseits allen Denkens ist – selbst angesichts dessen, was Ihm fern zu sein scheint. Bevor du Torah lernst, stelle dein eigenes Selbst zurück (Bittul), damit G-ttes Weisheit in dir ruhen kann; und bringe Seine Güte durch die mitzvos in die Welt, vor allem durch Zedaka.

FRAGEN ZUM GESPRÄCH

1. Warum ist ein Kaufmann, der scheinbar sein Geld „verliert“, das passende Bild für das Hinabsteigen der Seele in den Körper?
2. Worin unterscheidet sich das Verlangen des Herzens von der Liebe und Ehrfurcht, die die Seele vor ihrem Hinabkommen empfand, und warum ist es höher?
3. Was bedeutet es, G-tt im Exil „von dort aus“ zu finden, indem man darüber nachdenkt, was Ihm entgegengesetzt ist?
4. Warum muss die unhörbare Stimme der Selbstaufhebung der hörbaren Stimme des Torah-Lernens vorausgehen?
5. Wie entsprechen „die Megurei seines Vaters“ und „das Land Canaan“ der höheren und der unteren Einheit?

QUELLEN UND VERWEISE

Anmerkungen

ABSATZ 1

1 וישב יעקב

Die Anmerkung weist darauf hin, dass hier die Niederschrift (Hanachah) des Mittleren Rebbe zu diesem Maamar abgedruckt ist.

ANMERKUNG VON KEHOT

הנחת כ"ק אדמו"ר האמצעי במאמרי אדה"י פרשיות ע' קפג. באחד מכת"י רשום שהוא משנת תקס"ג. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר ז"ע. המאמר עם הגהות וכו' באוה"ת בראשית כרך ב רנא, ב. כרך ה תתפח, א. הערה תתצח, א. תתצט, ב. כרך ז תתתלו, א. תתלו, ב. חלק מהמאמר מובא גם בד"ה וישב יעקב תרל"ט ע' נד. בד"ה מי כה' אלקינו תרל"ט ע' סד. לכלול מאמר זה ראה פלח הרמון בראשית צו, ג. ד"ה זה תשכ"ז. תשמ"א. תשמ"ו.

2 וישב יעקב

Der Eröffnungsvers der Parascha, dessen doppelte Beschreibung des Landes den Rahmen für den gesamten Maamar bildet.

בראשית ל"א:1 Genesis 37:1

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען:

And Jacob dwelt in the land of his father's sojournings, in the land of Canaan.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

בראשית לו, א.

3 גם כפל לשון

Die Anmerkung verweist auf den Kommentar des Kli Yakar zum Vers, der ebenfalls dessen doppelte Formulierung behandelt.

ANMERKUNG VON KEHOT

ראה בכלי יקר. ובשיחת ש"פ וישב תשכ"ב. בבוך 633: כפל מלת בארץ תרי וימני: הנה כתיב.

4 אתהלך לפני ה'

Der Psalmist, der vor dem Tod gerettet wurde, sagt, dass er vor Havayah „in den Ländern der Lebenden“ wandeln werde, das heißt unter den Lebenden; der Alter Rebbe liest den Plural „Länder“ als zwei Ebenen von Gefäßen für die g-ttliche Lebenskraft.

Psalms 116:9 תהילים קט"ז:9

אתהלך לפני ה' בארצות החיים:

I shall walk before the L-RD In the lands of the living.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

תהלים קטז, ט.

5 שיש שני ארצות

Die Anmerkung sagt, dass Or HaTorah auf diese Stelle über die zwei „Länder“ verweist.

ANMERKUNG VON KEHOT

6 (וכמו חיים לשון רבים)

Die andere Niederschrift erklärt den Plural „Leben“ mit „vielen Arten von Lebenskraft“.

ANMERKUNG VON KEHOT

דהיינו רבוי מיני חיות — מאמרי אדה"י פרשיות ע' קפד. ועיין שם. מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"י. [בבוך 633 ליתא כל המוסגר]. באוה"ת רנא, ב מצוין שהגה"ה זו היא ממרה"ל אחי כ"ק אדה"י.

7 ככל התורה ארץ כנען

Manuskript 633 liest: „in der Formulierung ‚Land Kanaan‘“.

בראשית י"ז:8 Genesis 17:8

ונתתי לך ולזרעך אחריה את ארץ מגריה את כל־ארץ כנען לאחזת עולם והייתי להם לאלקים:

And I will give unto thee, and to thy seed after thee, the land of thy sojournings, all the land of Canaan, for an everlasting possession; and I will be their G-d.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

במדבר ל"ד:2 Numbers 34:2

צו את־בני ישראל ואמרת אליהם כִּי־אתם באים אל־הארץ כנען זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה ארץ כנען לגְּבֻלְתֶּיהָ:

'Command the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land of Canaan, this shall be the land that shall fall unto you for an inheritance, even the land of Canaan according to the borders thereof.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

במדבר ל"ב:26 Numbers 32:26

טפנו נשינו מקננו וכל־בהמתנו יהיו־שם בערי הגלעד:

Our little ones, our wives, our flocks, and all our cattle, shall be there in the cities of Gilead;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

יהושע כ"ב:9 Joshua 22:9

וישובו וילכו בני־ראובן ובני־גד וחצי שבט המנשה מאת בני ישראל משלה אשר בארץ־כנען ללכת אל־ארץ הגלעד אל־אחזתם אשר נאחזקה על־פי ה' ביד־משחיה:

And the children of Reuben and the children of Gad and the half-tribe of Manasseh returned, and departed from the children of Israel out of Shiloh, which is in the land of Canaan, to go unto the land of Gilead, to the land of their possession, whereof they were possessed, according to the commandment of the L-RD by the hand of Moses.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

א"י שממערב לירדן, בראשית יז, ח. במדבר לד, ב. שם לה, י. ארץ ישראל שמעבר לירדן מזרחה נקראת לרוב בשם ארץ הגלעד — במדבר לב, כו. כט. יהושע כב, ט ועוד. בבוך 633: בלשון ארץ כנען.

8

חם הוא אבי כנען

Die Tora bezeichnet Cham als Vater Kanaans, wodurch der Name „Land Kanaan“ für das Heilige Land wie eine wenig schmeichelhafte Herkunftsbezeichnung erscheint.

בראשית ט:18

וַיְהִיו בְּנֵי־נֹחַ הַיֹּצְאִים מִן־הַתֵּבָה שֵׁם וְחָם וְיָפֶת וְחָם הוּא אֲבִי כְנָעַן:

And the sons of Noah, that went forth from the ark, were Shem, and Ham, and Japheth; and Ham is the father of Canaan.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

בראשית ט, יח.

9

ומה הוא היחוס שבח א"י בזה

Die Anmerkung sagt, dass Pelach HaRimon den Midrasch anführt, der Kanaan als ein mangelhaftes, verdorbenes Gefäß deutet und damit die Frage verschärft, warum das heilige Land seinen Namen trägt.

בראשית רבה ל"ו:2

(איוב לד) ירוע כבירים לא חקר וגוי הריעו אנשי דור המבול במעשיהם הרעים, ואין חקר, אין חקר במעשיהם הרעים. (שם) ויעמד אחרים תחתם, אלו בני נח. ויהיו בני נח שם חם ויפת. (ישעיה מג) גם מיום אני הוא ואין מידי מציל, מאומות העולם. אפעל ומי ישיבנה, כל פעולות ומחשבות שפעלתי עם דור המבול. מי אמר לי: לא עשית כשורה?! אבל נח, נכנס בשלום ויצא בשלום, ויהיו בני נח היוצאים וגוי. וחס הוא אבי כנען, אבוי דפחתא, שלושה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ. למה הדבר דומה? לדגה גדולה דנפצה ...

“He shatters [yaroa] the powerful without number...” (Job 34:24) – the [powerful] men of the generation of the Flood performed evil [here'u] with their evil deeds. “Without number” – their evil deeds were innumerable. “And sets others in their place” (Job 34:24) – these are the descendants of Noah: “The sons of Noah...were Shem, Ham, and Yefet.” “Indeed, from when there was day, I am He, and there is no savior from My hand” (Isaiah 43:13) – from among the nations of the world. “I will act, and who can ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

ANMERKUNG VON KEHOT

בפלה הרמון צו, א מביא שענין כנען הוא מדריגה פחותה, כמארז"ל (ב"ר פל"ו) ע"פ וחס הוא אבי כנען אבי פחתא כלי פחות וגרוע ומקולקל, וא"כ למה תקרא א"י על שמו. ע"ש.

10

(גם להבין . . מרמה)

Diese Klammerbemerkung erscheint in einem Manuskript der Maamarim des Alter Rebbe, fehlt jedoch in Manuskript 633.

ANMERKUNG VON KEHOT

מוסגר זה נמצא גם בכת"י מאמרי אדה"ו. בב"ר 633 ליתא המוסגר.

11

כנען בידו מאזני מרמה

Hoshea tadelt Ephraim als „Kanaan“, einen Händler mit betrügerischen Waagen, der gern betrügt (Kena'an bedeutet in seiner einfachen Bedeutung „Händler“); der

Maamar wird ihn neu deuten als den heiligen Kaufmann, der auf etwas verzichtet, um zu gewinnen.

הושע י"ב:8

כְּנָעַן בְּיָדוֹ מֵאֲזֵנֵי מְרֶמָּה לְעֶשֶׂק אֲהָב:

As for the trafficker, the balances of deceit are in his hand. He loveth to oppress.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

הושע יב, ח.

12

גם מה שכתוב ולא יהיה כנעני עוד

Or HaTorah verschärft die Frage: Wenn der Vers den verfluchten Kanaan meinte, wäre es naheliegend; da aber das Land selbst Kanaan genannt wird, muss es einen heiligen Kanaan geben – warum ist es dann ein Lob, dass er nicht mehr da ist?

ANMERKUNG VON KEHOT

”דאם כפשוטו דכנעני קאי על ארור כנען א"ש, אבל מאחר שנק' ארץ ישראל ארץ כנען א"כ מוכרח שזהו כנען דקדושה, א"כ מהו המעלה והשבח ולא יהי עוד כנעני וגו' – אוה"ת בראשית כרך ב רנב, א.

13

כך יש כל בחי' אלו בקדושה

Die Anmerkung sagt, dass Or HaTorah die Stellen auführt, an denen ein heiliger Lavan und ein heiliger Eisav erklärt werden.

ANMERKUNG VON KEHOT

באוה"ת בראשית כרך ב רנב, א מציין למקומות שמבואר ענין לבן דקדושה, עשו דקדושה.

14

ולא יהי כנעני עוד בבית ה' צבאות

Der letzte Vers von Zechariah: An jenem Tag wird es im Haus des Havayah der Heerscharen keinen „Kanaaniter“ mehr geben, im einfachen Sinn ein Händler. Der Alter Rebbe fragt, worin darin ein Lob liegt, wenn Kanaan auch eine heilige Bedeutung hat.

Zechariah 14:21

וְהָיָה כָּל־סִיר בִּירוּשָׁלַם וּבִיהוּדָה קֹדֶשׁ לְהִ' צִבְאוֹת וְכָאֹת וְכָאֹת כָּל־הַבְּחִים וְלִקְחוּ מֵהֶם וּבָשְׁלוּ בָהֶם וְלֹא־יִהְיֶה כְנַעֲנִי עוֹד בְּבֵית־הִ' צִבְאוֹת בַּיּוֹם הַהוּא:

Yea, every pot in Jerusalem and in Judah shall be holy unto the L-RD of hosts; and all they that sacrifice shall come and take of them, and see the therein; and in that day there shall be no more a trafficker in the house of the L-RD of hosts.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

זכרי' יד, כא.

15

זה לעומת זה עשה אלהים

Koheles sagt, G-tt habe das eine dem anderen gegenüber geschaffen; Chassidus versteht dies als Entsprechung zwischen der Heiligkeit und ihrem Gegenteil.

Ecclesiastes 7:14

בַּיּוֹם טוֹבָה הָיָה כְּטוֹב וּבַיּוֹם רָעָה רָאָה גַם אֶת־זֶה לְעִמְתּוֹ זֶה עֲשָׂה הָאֱלֹהִים עַל־דְּבַר־תּוֹלָא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָּה:

In the day of prosperity be joyful, and in the day of adversity consider; G-d hath made even the one as well as the other, to the end that man should find nothing after him.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ABSATZ 2

16 שלשה בני נח . גי בחי גווי קשת

Or HaTorah erklärt die Lehre des Arizal, dass die drei Farben des Regenbogens die drei in Noach eingeschlossenen Söhne Noachs sind.

ANMERKUNG VON KEHOT

לקוטי תורה להאריז"ל פי נח. דנה בעצמו הוא היסוד וגו' גווי קשת הוא גי בניו כלולים בו כו'. נתבאר באוה"ת וישב כרך ה תתפח, ב.

17 Kehots Anmerkung verweist für diese Worte auf Genesis 9:22.

בראשית ט:22 כ"ב: Genesis 9:22

וַיֵּרָא חָם אָבִי כְנַעַן אֶת עֶרְוַת אָבִיו וַיַּגֵּד לְשְׁנֵי־אָחָיו בְּחֹץ:

And Ham, the father of Canaan, saw the nakedness of his father, and told his two brethren without.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 כנען פירוש סוחר

Dieses Maamar erklärt, dass das Land Avraham durch den Bund der Beschneidung gegeben wurde und dass sich die Verheißung erfüllte, indem ihm das überirdische, geistige „Land Canaan“ gegeben wurde – ein heiliger Canaan, wie dieser Maamar darauf hinführt.

ANMERKUNG VON KEHOT

בבא בתרא עה, א. תנחומא מסעי ט. ת"כ שם ז. במדבר פכ"ג יו"ד. עי' בלקו"ת פי עקב בד"ה להבין שורש טעם וקישור, ובאוה"ת פי בשלח עי' תרגו' ובפי' ואתחנן עי' קסט. ובפי' עקב עי' תלגו. סה"מ אידיש עי' 91 עה"פ ותמת שרה.

19 כנען פירוש סוחר

Die Gemara versteht das Wort „Kanaaniter“ als „Händler“ – auf dieser Bedeutung baut der Alter Rebbe auf.

Bava Batra 75a:5 ה"א: בבא בתרא ע"ה א:

והשאר – מחלקין אותו, ועושין בו סוחרה בשוקי ירושלים – שנאמר: "כנען בידו" "יחצוהו בין כנענים"; ואין "כנענים" אלא תגרים – שנאמר: "כנען בידו" מאזני מרמה לעשק אהב". ואי בעית אימא, מהכא: "אשר סחריה שרים, כנעניה נכבדי ארץ".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

20 כנען פירוש סוחר

Der Midrasch, der in der Kehot-Anmerkung zitiert wird, erklärt „Kanaan“ ebenfalls als ein Wort für Händler.

Bamidbar Rabbah 23:10 ג"ג: במדבר רבה כ"ג: Bamidbar Rabbah 23:10

21 כנעני נכבדי ארץ

Die Prophezeiung Yeshayahu über Tyrus, deren „Händler (kin'aneha) die Geehrten der Erde sind“, zeigt, dass ken-

a'an Händler bedeutet.

Isaiah 23:8 ח"ח: ישעיהו כ"ג: Isaiah 23:8

מִי יַעַץ זֹאת עַל־צֹר הַמַּעֲטִירָה אֲשֶׁר סַחְרֶיהָ שָׂרִים כְּנַעְנִיָּה נִכְבְּדֵי־אָרֶץ:

Who hath devised this against Tyre, the crowning city, Whose merchants are princes, Whose traffickers are the honourable of the earth?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

ישע"י כג, ח. ראה ויקרא רבה פ"ז.

ABSATZ 3

22 Das Bild des Propheten von Kanaan, dem Händler mit betrügerischen Waagen, wird nun neu gelesen als das Bild eines Händlers, der Vermögen hingibt, um Gewinn zu erzielen.

Hosea 12:8 ח"ח: י"ב: Hosea 12:8

כְּנַעַן בְּיָדוֹ מֵאֲזֵנֵי מְרָמָה לְעֶשֶׂק אֶהָב:

As for the trafficker, the balances of deceit are in his hand. He loveth to oppress.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 מפור ונוסף עוד

Shlomo sagt, dass einer ausstreut und dennoch mehr gewinnt; der Alter Rebbe bezieht dies auf den Händler und auf die Seele, deren Hingabe in Wahrheit Gewinn bedeutet.

Proverbs 11:24 כ"ד: י"א: משלי י"א: Proverbs 11:24

יש מְפֹרֵר וְנוֹסֵף עוֹד וְחֹשֶׁךְ מִיֶּשֶׁר אֲדֹלֶמְחֶסוֹר:

There is that scattereth, and yet increaseth; And there is that withholdeth more than is meet, but it tendeth only to want.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Pesachim 50a:23 ג"ג: פסחים נ"א: Pesachim 50a:23

מתני' מקום שנהגו לעשות מלאכה בערבי פסחים עד חצות – עושין. מקום שנהגו שלא לעשות – אין עושין. ההולך ממקום שעושין למקום שאין עושין, או ממקום שאין עושין למקום שעושין – נותנין עליו חומרי מקום שיצא משם וחומרי מקום שהלך לשם.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ANMERKUNG VON KEHOT

משלי יא, כד. וראה שער המצות להאריז"ל (פי' ראה מצות הצדקה), וראה ספר הלכותים פי' תצוה. (הערת כ"ק אדמו"ר זי"ע בד"ה וישב יעקב תשכ"ז). ושם מוסיף: "דתכלית ענין המסחר הוא הריוח, וכמארו"ל [ב"מ מ, ב] זבון וזבין תגרא איקרי בתמי". בפלח הרמון צו, ג מביא רא"י כלום זורע אדם קב כו'. הגי"ה בגיליון תו"א "ע" פסחים נ, א (ממורי נ"ע)".

24 בא אחיך במרמה

Yitzhak sagt zu Eisav, Yaakov habe den Segen „durch Täuschung“ genommen; der Maamar verbindet diese „Täuschung“ mit Kanaans Waagen und mit dem im Exil verborgenen Gewinn.

Genesis 27:35 ל"ה: בראשית כ"ז: Genesis 27:35

וַיֹּאמֶר בָּא אָחִיךָ בְּמָרְמָה וַיִּקַּח בְּרִכְתִּי:

And he said: 'Thy brother came with guile, and hath taken away thy blessing.'

בראשית כו, לה.

25 עת אשר שלט האדם

Koheles spricht davon, dass ein Mensch über einen anderen herrscht, zu seinem eigenen Schaden; der Alter Rebbe bezieht dies auf das Exil, in dem die Herrschaft des Herrschenden letztlich zu seinem Verlust gereicht, während die Heiligkeit herausgelöst wird.

Ecclesiastes 8:9 ט"ז: קהלת ח

אֶת־כָּל־זֶה רָאִיתִי וְנָתַן אֶת־לִבִּי לְכָל־מַעֲשֵׂה אֲשֶׁר נַעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם
עַתָּה אֲשֶׁר שָׁלַט הָאָדָם בָּאָדָם לְרַע לוֹ:

All this have I seen, even applied my heart thereto, whatever the work that is done under the sun; what time one man had power over another to his hurt.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ANMERKUNG VON KEHOT

קהלת ח, ט.

26 לא גלו ישראל

Dort erklärt der Alter Rebbe, dass die Funken, hätte der Tempel gestanden, von selbst in die Heiligkeit aufgenommen worden wären, wie eine Kerze vor einer großen Fackel.

ANMERKUNG VON KEHOT

נסמן לעיל ו, א.

27 לא גלו ישראל אלא להוסיף עליהם

Die Gemara sagt, Israel sei nur ins Exil geführt worden, damit sich ihnen Konvertiten anschließen; der Maamar versteht dies als Läuterung der Funken der Heiligkeit unter den Völkern.

Pesachim 87b:3 ב"ב: פסחים

”וַתֵּהָרֶה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן וַיֹּאמֶר ה' אֵלָיו קָרָא שְׁמוֹ יִזְרְעָאֵל כִּי עוֹד מַעֲט
וּפְקֻדָּתִי אֶת דְּמֵי יִזְרְעָאֵל עַל בֵּית יְהוּא וְהִשְׁבַּתִּי מִמֶּלְכוּת בֵּית יִשְׂרָאֵל
וַתֵּהָרֶה עוֹד וַתֵּלֶד בֵּת וַיֹּאמֶר לוֹ קָרָא שְׁמָהּ לֹא רָחֵמָה כִּי לֹא אוֹסִיף עוֹד
אַרְחֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָשָׂא אֶשָׁא לָהֶם וַתֵּהָרֶה וַתֵּלֶד בֵּן וַיֹּאמֶר (ה')
אֵלָיו קָרָא שְׁמוֹ לֹא עָמִי כִּי אֶתֶם לֹא עָמִי וְאֵנֹכִי לֹא אֶהְיֶה לָכֶם,”

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

28 בלע המות

Die Prophezeiung, dass G-tt den Tod für immer verschlingen wird - das endgültige Ergebnis der durch das Exil bewirkten Läuterung.

Isaiah 25:8 ח"ח: ישיעיהו

בִּלְע הַמּוֹת לְנֶצַח וּמָהָה אֲדֹנָי ה' דֹּמְעָה מֵעַל כָּל־פָּנִים וְהִרְפַּת עֲמוֹ יִסֹּר
מֵעַל כָּל־הָאָרֶץ כִּי ה' דָּבָר:

He will swallow up death for ever; And the L-rd GOD will wipe away tears from off all faces; And the reproach of His people will He take away from off all the earth; For the L-RD hath spoken it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ANMERKUNG VON KEHOT

ישיעיהו כה, ח.

ABSATZ 4

29 ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ

Sacharjas Verheißung, dass G-tt den Geist der Unreinheit aus dem Land entfernen wird - die Vollendung der Läuterung.

Zechariah 13:2 ב"ז: זכריה

וְהָיָה כִּי־יָבוֹא ה' צְבָאוֹת אֶקְרִית אֶת־שְׁמוֹת הָעִצְצִים מִן־הָאָרֶץ
וְלֹא יִזְכְּרוּ עוֹד וְגַם אֶת־הַנְּבִיאִים וְאֶת־רוּחַ הַטְּמָאָה אֶעֱבִיר מִן־הָאָרֶץ:

And it shall come to pass in that day, Saith the L-RD of hosts, That I will cut off the names of the idols out of the land, And they shall no more be remembered; And also I will cause the prophets And the unclean spirit to pass out of the land.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ANMERKUNG VON KEHOT

זכריה יג, ב.

30 ונגלה כבוד ה'

Yeshayahus Verheißung, dass die Herrlichkeit G-ttes offenbar werden und alles Fleisch sie sehen wird.

Isaiah 40:5 ה'י: ישעיהו

וְנִגְלָה כְּבוֹד ה' וְרָאוּ כָּל־בָּשָׂר יַחְדּוֹ כִּי פִי ה' דָּבָר:

And the glory of the L-RD shall be revealed, and all flesh shall see it together; for the mouth of the L-RD hath spoken it.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ANMERKUNG VON KEHOT

ישיעיהו מ, ה.

31 כי עין בעין יראו

Die Prophezeiung, dass G-ttes Rückkehr nach Zion in Zukunft „Auge in Auge“ gesehen werden wird.

Isaiah 52:8 ח"ד: ישיעיהו

קוֹל צִפְיָה נִשְׁאָו קוֹל יַחְדּוֹ יִרְנְנוּ כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בָּשׁוּב ה' צִיּוֹן:

Hark, thy watchmen! they lift up the voice, Together do they sing; For they shall see, eye to eye, The L-RD returning to Zion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ANMERKUNG VON KEHOT

ישיעיהו נב, ח.

32 נכסף נכספת

Lavan sagt zu Yaakov: „Du hast dich sehr nach dem Haus deines Vaters gesehnt“; der Alter Rebbe leitet Kesef, Silber, aus diesem Wort für Sehnsucht ab.

Genesis 31:30 ל"א: בראשית

וְעַתָּה הִלָּךְ הִלַּכְתָּ בִּי־נִכְסָף וְנִכְסַפְתָּ לְבֵית אָבִיךָ לָמָּה גִּנַּבְתָּ אֶת־אֱלֹדֵי:

And now that thou art surely gone, because thou sore longest after thy father's house, wherefore hast thou stolen my gods?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ANMERKUNG VON KEHOT

בראשית לא, ל.

33 דהיינו בחי' אהבה

Dort erklärt der Alter Rebbe das Gebot, G-tt mit ganzem Herzen und ganzer Seele zu lieben, als Betrachtung darüber, dass kein Gedanke Ihn erfassen kann, bis Verstand, Sprache und Tat sich vor Ihm aufheben – eine Liebe der Selbsthingabe.

ANMERKUNG VON KEHOT

ראה לקמן פו, ד. מד, ג. באוה"ת וישב רנ"ג, ב מציין: וכמ"ש נכספה וגם כלתה נפשי.

ABSATZ 5

34 וזהב מצפון יאתה

Iyov sagt, dass Gold aus dem Norden kommt; der Alter Rebbe deutet den Norden als die linke Seite, die Seite der Ehrfurcht.

איוב ל"ז: כ"ב Job 37:22

מִצְפּוֹן זָהָב יֵאָתֶה עַל־אֱלֹהִים נוֹרָא הוּד:

Out of the north cometh golden splendour, About G-d is terrible majesty.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

איוב לו, כב.

35 שהוא בחי' שמאל שהוא בחי' יראה

Or HaTorah stützt die Zuordnung von Gold zu Ehrfurcht durch den Zohar, der sagt, dass „Gold“ Rosch ha-Schana, den Tag des Gerichts, bezeichnet und Rosch ha-Schana der Ebene der Ehrfurcht entspricht.

ANMERKUNG VON KEHOT

באוה"ת וישב שם: וכמ"ש בוח"ב פי תרומה דקליה א' וזהב דא ר"ה יומא דדינא ור"ה הוא בחי' יראה.

ABSATZ 6

36 טוב לי תורת פיך

Der Psalmist sagt, die Tora aus dem Mund G-ttes sei ihm lieber als Tausende von Gold- und Silberstücken; der Alter Rebbe versteht alfei als „in ... bewandert“, wobei Gold und Silber für Liebe und Ehrfurcht stehen, an die die Seele vor ihrem Abstieg gewöhnt war.

תהילים קי"ט: ע"ב Psalms 119:72

טוֹב לִי תוֹרַת־פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וֶכֶסֶף:

The law of Thy mouth is better unto me Than thousands of gold and silver.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

תהלים קיט, עב. בלקו"ת בלק סז, ד ומוסיף כ"ק הצ"צ "וממ"ש כאן [בלקו"ת] יובן יותר משי"ש [בתו"א]. אוה"ת חקת ע' תתכט. מכאן ואילך ראה סה"מ עטר"ת ע' שע. סה"מ תרצ"ו ע' 190 ואילך.

37 אלפי לשון לימוד

Or HaTorah stützt die Deutung von alfei im Sinne von Lernen anhand des Verses „Ich werde dich Weisheit lehren

“(a’alephcha)“.

ANMERKUNG VON KEHOT

באוה"ת וישב רנ"ג, ב: כמו אאלפך חכמה.

38 שהיתה הנשמה למודה בהם בתחלה

Dort werden die Seelen vor ihrem Abstieg „Töchter Jerusalems“ genannt; sie sind noch in ihre Quelle eingeschlossen und dem unendlichen Licht (Or Ein Sof) gegenüber selbstaufgehoben – in jenem Zustand, in dem die Seele an Liebe und Ehrfurcht „gewöhnt“ war.

ANMERKUNG VON KEHOT

ראה לקו"ת שה"ש ו, ג.

ABSATZ 7

39 יפה שעה אחת

Kehots Marei Makom zu diesen Worten (die Anmerkung steht unten).

ANMERKUNG VON KEHOT

אבות ד, יז.

40 יפה שעה אחת בתשובה

Die Mischna sagt, dass eine Stunde der Umkehr (Teshuvah) und guter Taten in dieser Welt besser ist als das gesamte Leben der künftigen Welt; der Alter Rebbe verwendet dies, um den Vorteil aufzuzeigen, den der Abstieg der Seele mit sich bringt.

משנה אבות ד: י"ז Pirkei Avot 4:17

הוא ה"ה אומר, יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה, מכל חיי העולם הבא. ויפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא, מכל חיי העולם הזה:

He used to say: more precious is one hour in repentance and good deeds in this world, than all the life of the world to come; And more precious is one hour of the tranquility of the world to come, than all the life of this world.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

41 שיש לה גרעון באהבה ויראה טבעית שבחיצוניות הלב

Or HaTorah erklärt, dass der Verlust in einer Verringerung des Erkenntnisvermögens der Seele besteht und der Gewinn im inneren Herzen dadurch zustande kommt, dass man darüber nachsinnt, dass kein Gedanke G-tt erfasst; außerdem erklärt Or HaTorah: „Die Tora Deines Mundes ist mir lieber.“

ANMERKUNG VON KEHOT

נתבאר בארוכה באוה"ת בראשית כרך ב רנ"ד, ב ד"מ"ש שיש לה גרעון. . הלב היינו מצד שנתמעט השגתה כו' ויש לה יתרון בפנימי' הלב ע"י אם ישים אליו לבו דלמחבת"כ ע"ש בארוכה שמבאר מהו טוב לי תורת פיך.

42 שאע"פ . . כבחי' רעותא דליבא

Die Anmerkung verweist auf Or HaTorahs Erörterung dieses Austauschs zwischen Verlust und Gewinn.

ANMERKUNG VON KEHOT

ראה אוה"ת פי וישב רס"ה, ב.

43 בבחי רעותא דלבא

Or HaTorah verweist hier und an anderen Stellen auf das Herzensverlangen als „den Zweck des Abstiegs in diese Welt“, da G-tt, den kein Gedanke erfassen kann, nur durch das Herzensverlangen erfasst werden kann.

ANMERKUNG VON KEHOT

בענין רעותא דלבא ראה באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' ברסט שמציין לכאן ולכמה מקומות בדא"ח: "בד"ה וישוב יעקב בענין רעותא דלבא שהיא תכלית הירידה בעוה"ז כי למתב"כ כ"א ברעו"ד הוא נתפס".

44 כיתרון האור הבא מן החשך

Koheles spricht vom Vorzug des Lichts gegenüber der Finsternis; Chassidus versteht dies als das besondere Licht, das gerade aus der Finsternis selbst hervorgeht.

Ecclesiastes 2:13ג"י: קהלת ב'

וְרָאִיתִי אֲנִי שֶׁיֵשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן־הַסִּכְלוֹת כִּי־תֵרוֹן הָאֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ:

Then I saw that wisdom excelleth folly, as far as light excelleth darkness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ABSATZ 8

45 אני ראשון

G-tt erklärt, dass Er der Erste und der Letzte ist und es außer Ihm keinen G-tt gibt; der Maamar liest die beiden Hälften des Verses als zwei Ebenen.

Isaiah 44:6מ"ד: ישעיהו

כֹּה־אָמַר ה' מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגָאֵלוֹ הִי צָבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרֹן וּמִבְלָעַד־יֵאֵין אֱלֹהִים:

Thus saith the L-RD, the King of Israel, And his Redeemer the L-RD of hosts: I am the first, and I am the last, And beside Me there is no G-d.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

ישע"י מד, ו. קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ב ע' תתו. וראה באוה"ת ואתחנן כרך ו ע' בירע.

46 אני ה' לא שנית

G-tt sagt, dass Er sich nicht verändert hat - die Grundlage für die Aussage, dass die Schöpfung keine Veränderung in Ihm bewirkt.

Malachi 3:6ג': מלאכי

כִּי אֲנִי ה' לֹא שֵׁנִיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִעֲקֹב לֹא כִלִּיתֶם:

For I the L-RD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

מלאכי ג, ו.

ABSATZ 9

47 דחינו באמצעות הזמן שנראה העולם ליש ודבר בפ"ע

Or HaTorah ergänzt, dass die Quelle, die diese Ebene erschafft, G-tlichkeit durch den Tzintzum und den „freige-

lassen Raum“ ist; dies wird Einkleidung in die zehn Se-firos genannt.

ANMERKUNG VON KEHOT

"ובחי מקור המהווה בחי זו הוא אלקותו ית' על ידי צמצום ומקום פנוי, ונקי התלבשות בעשר ספירות" אוה"ת בראשית כרך ב רנה, ב.

48 אלהים חיים ומלך עולם

Yirmeyahu nennt G-tt „den lebendigen G-tt und ewigen König“ - die Ebene, auf der G-tt als König über die Welten herrscht.

Jeremiah 10:10י': ירמיהו

וְהִי אֱלֹהִים אֱמֶת הוּא־אֱלֹהִים חַיִּים וּמֶלֶךְ עוֹלָם מִקְצֵפוֹ תִרְעַשׂ הָאָרֶץ לֹא־יָכִלוּ גוֹיִם וְעַמּוֹ:

But the L-RD G-d is the true G-d, He is the living G-d, and the everlasting King; At His wrath the earth trembleth, And the nations are not able to abide His indignation.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

49 מלכותך מלכות כל עולמים

David sagt, dass G-ttes Königsherrschaft über allen Welten ist; der Alter Rebbe lehrt, dass alle Welten aus dieser Ebene der Königsherrschaft hervorgehen.

Psalms 145:13ג"י: תהילים

מִלְכוּתְךָ מִלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

תהלים קמה, יג.

50 לית מחשבה תפיסא ביה

Or HaTorah ergänzt, dass „kein Gedanke Ihn erfassen kann“ selbst für die überirdische Chochmah gilt.

ANMERKUNG VON KEHOT

אפילו חכמה עילאה — אוה"ת וירא כרך ד תשמ, א.

51 לית מחשבה תפיסא ביה

Eliyahu Gebet in der Einleitung zu Tikkunei Zohar sagt, dass kein Gedanke G-tt überhaupt erfassen kann.

Tikkunei Zohar 17a:10-12ב"ב: תקוני זוהר י"ז א'

אנת הוא עלאה על כל עלאין סתימא על כל סתימין. לית מחשבה תפיסא בך כלל. אנת הוא דאפיקת עשר תקונין. וקרינן לון עשר ספירין. לאנהגא בהון עלמין סתימין דלא אתגליין. ועלמין דאתגליין. ובהון אתכסאית (נ"א אתכסייא) מבני נשא. ואנת הוא דקשיר לון ומיחד לון. ובגין דאנת מלגאו. כל מאן דאפריש חד מן חבריה מאלין עשר. אתחשיב ליה כאלו אפריש בך.

Constantinople, 1740 (CC-BY-NC)

52 מקרב איש ולב עמוק

Der Vers spricht vom Innersten des Menschen und von einem tiefen Herzen; hier bezeichnet er den inneren Punkt des Herzens, an dem G-tt erreicht wird.

Psalms 64:7ז': תהילים

יִחְפְּזוּ־עוֹלֹת תַּמְנוּ חֶפֶז מְחֹפֵז וְקָרַב אִישׁ וְלֵב עֵמֶק:

They search out iniquities, they have accomplished a diligent search; even in the inward thought of every one, and the deep heart.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ABSATZ 10

53

ממעמקים קראתיך

In einem Lied der Aufstiege ruft der Psalmist dem unaussprechlichen g-ttlichen Namen (Havayah) „aus den Tiefen“ der Bedrängnis zu; der Alter Rebbe deutet die Tiefen als die Tiefe des Herzens, aus der das Verlangen des Herzens entsteht.

Psalms 130:1:א' תהילים ק"ל

שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'

A Song of Ascents. Out of the depths have I called Thee, O L-RD.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

תהלים קל, א.

54

אם ישים אליו לבו

Elihu sagt zu Iyov: Wenn Er sein Herz auf den Menschen richtete, würde Er dessen Geist und Atem zu Sich zurückholen, und alles Fleisch würde vergehen. Der Alter Rebbe bezieht dies auf den Menschen: Wenn dieser sein Herz auf G-tt richtet, der jenseits allen Denkens ist, sehnt sich seine Seele danach, zu Ihm zurückgesammelt zu werden – das Sehnen, das in den folgenden Zeilen beschrieben wird.

Job 34:14:יד איוב ל"ד

אם ישים אליו לבו ויגשמו אליו יאספ:

If He set His heart upon man, If He gather unto Himself his spirit and his breath;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

איוב לד, יד.

55

אל חיק אביה

Tanyas Darstellung, wie die Seele durch die Betrachtung der Größe G-ttes in Sehnsucht verlischt – dieselbe Bewegung, die hier beschrieben wird.

תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים נ"ו:6:50 Tanya, Likkutei Amarim ... "ואם רץ לבך – שוב לאחד", פירוש "ואם רץ לבך" – היא תשוקת הנפש שכלב בחלל הימני, כשמתגברת ומתלהבת ומתלהטת במאד מאד עד כלות הנפש ממש, להשתפך אל חיק אביה חיי החיים ברוך הוא, ולצאת ממאסרה בגוף הגופני וגשמי לדבקה בו יתברך – אזי, זאת לשיב אל לבו: מאמר רבתינוזכרונם לברכה, כי "על כרחך אתה חיי בגוף תזה להחיותו, כדי להמשיך חיים עליונים מחיי החיים ברוך הוא למטה, על ידי תורת חיים, ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

ANMERKUNG VON KEHOT

ראה תניא פ"ג. לקמן סז, א. וש"נ.

לצאת . . ולהשתפך אל חיק אביה

56

Tanya beschreibt die Liebe wie Flammen aus Feuer, die aus der Betrachtung erwächst, dass alles vor G-tt wie nichts ist: Sie steigt wie eine Flamme auf, die ihren Docht verlassen möchte, bis die Seele in Sehnsucht verlischt.

Tanya, Likkutei Amarim 50:6:ו' תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים נ"ו:6:50

... "ואם רץ לבך – שוב לאחד", פירוש "ואם רץ לבך" – היא תשוקת הנפש שכלב בחלל הימני, כשמתגברת ומתלהבת ומתלהטת במאד מאד עד כלות הנפש ממש, להשתפך אל חיק אביה חיי החיים ברוך הוא, ולצאת ממאסרה בגוף הגופני וגשמי לדבקה בו יתברך – אזי, זאת לשיב אל לבו: מאמר רבתינוזכרונם לברכה, כי "על כרחך אתה חיי בגוף תזה להחיותו, כדי להמשיך חיים עליונים מחיי החיים ברוך הוא למטה, על ידי תורת חיים, ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

ANMERKUNG VON KEHOT

ראה תניא פ"ג. לקמן לה, ב.

57

בחי רעו"ד נמשך מהתבוננות זו עצמה

Or HaTorah erklärt, dass die Seele in dieser Welt gerade durch die mitzvos, die G-ttes Wille sind, zum Herzensverlangen gelangt, zum Willen über dem Intellekt.

ANMERKUNG VON KEHOT

"הטעם שדווקא בעוה"ז תגיע לבחי רעו"ד שהו"ע הרצון שלמעלה מהשכל, נתבאר בד"ה מי מנה [לקו"ת בלק סז, ד] שהוא ע"י המצות שהם רצה"ע" – אוה"ת וישוב (כרך ה) תתצ, ב ע"ש.

ABSATZ 11

58

והנה בזמן שהיה בהמ"ק קיים

Dort wird diese Passage wortwörtlich zitiert, und „Land des Verlangens“ wird als Freude und innerer Wille erklärt, als der Wunsch der Seele, gänzlich in G-tt aufzugehen.

ANMERKUNG VON KEHOT

קטע מכאן מובא בלקו"ת נשא כד, ב. ע"ש.

59

דלבא – מגילוי

Or HaTorah liest „und Offenbarung“ statt „aus der Offenbarung“.

ANMERKUNG VON KEHOT

באוה"ת יתרו שם: וגילוי.

60

בהיכל קדשי קדשים

Or HaTorah erklärt das Allerheiligste anhand der Kapitel 51-52 von Tanya: Es gleicht dem Leben der Seele, das im Gehirn offenbart wird und sich von dort auf alle Glieder ausbreitet.

ANMERKUNG VON KEHOT

באוה"ת יתרו שם: "וענין היכל קה"ק מבואר בתניא פרק ג' ונ"ב שהוא עדי"מ התגלות החיות מהגשמה במוחין שבראש ששם גילוי כללות החיות וממנו נמשך לכל הרמ"ח אברים כו', ועמ"ש ע"פ שבת שבתון בפ"י קדש הקדשים שהוא ענין מה שלמעלה גם מסוכ"ע כו" ע"ש בארוכה עפ"י כהאר"י.

61

כמ"ש בתניא

Tanya erklärt die Offenbarung der Shechinah im Allerheiligsten anhand des Gleichnisses vom Leben der Seele, das im Gehirn offenbart wird und sich von dort im ganzen Körper ausbreitet.

ANMERKUNG VON KEHOT

פרק נב. בכרך 1118 ובכרך 633: בלק"א. בלקו"ת נשא כד, ב מעתיק הלשון מכאן "בסשיב". "היינו כמ"ש בתניא בענין גילוי השכינה המשל מהתלבשות כללות חיות הנפש במוח", וכך הוא עתה בחי התלמוד כמארז"ל משחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה. והיכל ק"ק הוא כחב"ד דבריאה" — אוה"ת בראשית כרך ב ע' רנו סע"א ע"ש בארוכה איך זה שייך לארץ חפץ.

62

כי תהיו לי ארץ חפץ

Malachi sagt, dass die Völker Israel glücklich preisen werden: „Denn ihr werdet ein begehrenswertes Land sein“; der Alter Rebbe liest dies so, dass Israel durch die Selbstaufhebung seines Willens vor dem Willen G-ttes zu einem Ort von G-ttes Entzücken wird.

מלאכי ג:12

וְאֶשְׂרֵי אֲתֹכֶם כָּל־הַגּוֹיִם כִּי־תִהְיוּ אֶתֶם אֶרֶץ חֶפֶץ אֲמַר ה' צְבָאוֹת:

And all nations shall call you happy; For ye shall be a delightful land, Saith the L-RD of hosts.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

מלאכי ג, יב.

63

ובקשתם משם את ה' אלקיך

Moshe sagt voraus, dass Israel aus dem Exil heraus Hava-yah, seinen G-tt, suchen und Ihn finden wird; der Alter Rebbe hebt „von dort“ hervor - aus der Tiefe des Exils selbst.

דברים ד:29

וּבִקְשַׁתֶּם מִשָּׁם אֶת־ה' אֱלֹהֵיךָ וּמִצֵּאתָ כִּי תִדְרָשְׁנוּ כָּל־לִבְכֶּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ:

But from thence ye will seek the L-RD thy G-d; and thou shalt find Him, if thou search after Him with all thy heart and with all thy soul.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

דברים ד, כט. ראה לקמן פ, ב. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרג. אוה"ת פי חקת ע' תשצח מציין לכאן.

64

ואתה מחי את כולם

Das Gebet der Leviten besagt, dass G-tt allem Leben gibt; darauf gründet die Aussage, dass selbst das, was Seinem Willen entgegensteht, aus Seinem Willen lebt.

Nehemiah 9:6

אֲתֵּה־הוּא ה' לְבַדָּךְ אֲתָהּ עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם וְכָל־צָבָאָם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֲתָהּ מְחַיֶּה אֶת־כָּל־הַחַיִּים לְךָ מִשְׁתַּחֲוִיִּים:

Thou art the L-RD, even Thou alone; Thou hast made heaven, the heaven of heavens, with all their host, the earth and all things that are thereon, the seas and all that is in them,

and Thou preservest them all; and the host of heaven worshippeth Thee.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

נחמ"י ט, ו.

65

כמה ארך אפים לפניו

Kehots Marei Makom zu diesen Worten (die Anmerkung steht unten).

ANMERKUNG VON KEHOT

אבות ה, ב.

66

כמה ארך אפים לפניו

Die Mishnah zählt zehn Generationen von Adam bis Noach, um zu zeigen, wie geduldig G-tt ist; der Alter Rebbe macht die Geduld zum Kanal, durch den Lebenskraft zu denen gelangt, die Seinem Willen entgegenstehen.

Pirkei Avot 5:2

עֲשֶׂה דוֹרוֹת מֵאָדָם וְעַד נֹחַ, לְהוֹדִיעַ כְּמָה אָרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו, שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מְכַעֲסִין וּבָאִין עַד שֶׁהָבִיא עָלֵיהֶם אֶת מִי הַמַּבּוּל. עֲשֶׂה דוֹרוֹת מִנֹּחַ וְעַד אַבְרָהָם, לְהוֹדִיעַ כְּמָה אָרֶךְ אַפַּיִם לְפָנָיו, שֶׁכָּל הַדּוֹרוֹת הָיוּ מְכַעֲסִין וּבָאִין, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְקִבֵּל עָלָיו שְׂכָר כָּלָם:

[There were] ten generations from Adam to Noah, in order to make known what long-suffering is His; for all those generations kept on provoking Him, until He brought upon them the waters of the flood. [There were] ten generations from Noah to Abraham, in order to make known what long-suffering is His; for all those generations kept on provoking Him, until Abraham, came and received the reward of all of them.

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

67

בזמן שהי' בהמ"ק . . רעותא דלכא

Der Tzemach Tzedek fügt hinzu, dass das Herzensverlangen der Wille über dem Intellekt ist, wie im Maamar Mi Manah Afar Yaakov erklärt.

ANMERKUNG VON KEHOT

באוה"ת פי ראה ע' תשצט מוסיף ע"ז כ"ק אדמו"ר הצ"צ: פי רעו"ד בד"ה מי מנה עפר יעקב שהוא הרצון שלמעלה מהשכל" עכ"ל. ראה באוה"ת בראשית כרך ה תתצט, ב. יתרו ע' תתקג.

ABSATZ 12

68

אם לעוברי רצונו כך

Kehots Marei Makom zu diesen Worten (die Anmerkung steht unten).

ANMERKUNG VON KEHOT

סוף מכות.

69

אם לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה וכמה

Am Ende von Makkos folgert Rabbi Akiva: Wenn G-tt denen, die Seinen Willen übertreten, so viel Gutes tut, um

wie viel mehr dann denen, die ihn erfüllen. Der Alter Rebbe wendet diese Folgerung auf den höheren Willen an.

Makkot 24b:1-2'ב'א-ב'א: מכות כ"ד

באש, ולא נבכה? אמר להן: לך אני מצחק, ומה לעוברי רצונו פה, לעושי רצונו על אהת כמה וכמה. שוב פעם אהת היו עולין לירושלים, כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם, כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שצא מבית קדשי הקדשים, התחילו הן בוכין ורבי עקיבא מצחק. אמרו לו: מפני מה אתה מצחק? אמר להם: מפני מה אתם בוכים? אמרו לו: מקום שכתוב בו "והזר הקרב יומת", ועכשיו שועלים הלכו בו, ולא נבכה!?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

70

כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך

Der Schluss von Moshes Verheißung lautet: Du wirst G-tt finden, wenn du Ihn mit deinem ganzen Herzen und deiner ganzen Seele suchst. Der Alter Rebbe liest dies als die vollständige Hinwendung des Herzens.

Deuteronomy 4:29'כ"ט'דברים

ובקשתם משם את ה' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך:

But from thence ye will seek the L-RD thy G-d; and thou shalt find Him, if thou search after Him with all thy heart and with all thy soul.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

דברים ד, כט.

ABSATZ 14

71

והם הוא אבי כנען

Der Vers, der Cham als Vater Kanaans nennt; das zweite „Cham“ trägt einen Zakef Gadol. Der Alter Rebbe liest Cham als „cham“, Hitze: Die Hitze der feurigen Liebe bringt den heiligen Kaufmann hervor.

Genesis 9:18'י"ח'בראשית

ויהיו בני נח היצאים מן התבה שם נחם ונחם הוא אבי כנען:

And the sons of Noah, that went forth from the ark, were Shem, and Ham, and Japheth; and Ham is the father of Canaan.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

בראשית ט, יח.

72

בזקה גדול

Dort wird „Zakef Gadol“ als Malchus erklärt, wenn es nach oben aufsteigt und zu Keser wird, wie das Wort Ani („Ich“), dessen Buchstaben Ayin („Nichts“) ergeben.

ANMERKUNG VON KEHOT

ראה לעיל יג, ב בענין וקה גדול, "דהיינו כשהיא מתעלית למעלה". קטע מכאן מובא באוה"ת פי ואתחנן עי קטע ע"ש.

73

טעמה כי טוב סחרה

Über die tüchtige Frau sagt Shlomo, sie erkenne (wörtlich: „schmecke“), dass ihre Ware gut ist; der Alter Rebbe wen-

det dies auf den gewinnbringenden Handel der Seele an.

Proverbs 31:18'י"ח'משלי

טעמה כ"טוב סחרה לא יכבה בלילה נרה:

She perceiveth that her merchandise is good; Her lamp goeth not out by night.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

משלי לא, יח.

ABSATZ 15

74

קרוב ה' לכל קוראיו

David sagt, Havayah ist allen nahe, die Ihn in Wahrheit anrufen; der Alter Rebbe versteht „in Wahrheit“ als „aus dem wahren Punkt des Herzens“.

Psalms 145:18'י"ח'תהילים

קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראהו באמת:

The L-RD is nigh unto all them that call upon Him, To all that call upon Him in truth.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

תהילים קמה, יח.

75

דגנבא אפום מחתרתא

Die Gemara sagt in der Lesart des Ein Yaakov, dass ein Dieb am Eingang seines Tunnels G-tt anruft; dies zeigt einen Glauben, der das Herz nicht erreicht.

Berakhot 63a'ס"גברכות

ANMERKUNG VON KEHOT

ברכות סג, א (ע"פ גירסת עין יעקב).

76

שפת אמת תכון לעד

Die Lippe der Wahrheit besteht für immer; hier hat ein Ruf aus der Tiefe des Herzens bleibende Wirkung.

Proverbs 12:19'י"ט'משלי

שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר:

The lip of truth shall be established for ever; But a lying tongue is but for a moment.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

משלי יב, יט.

77

ובל תמוט עולם ועד

Der Psalmist sagt, G-tt habe die Erde auf ihre Fundamente gestellt, damit sie für immer und ewig nicht wanke; der Alter Rebbe entlehnt diese Worte für einen Ruf aus der Tiefe des Herzens, der niemals wankt.

Psalms 104:5'ה'תהילים

סד ארץ על מכוניה בלי תמוט עולם ועד:

Who didst establish the earth upon its foundations, that it should not be moved for ever and ever;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ABSATZ 16

83 הקל קול יעקב

Yitzhak sagt, die Stimme sei Yaakovs; der Zohar liest die beiden Schreibweisen von „kol“ als eine ungehörte und eine gehörte Stimme.

בראשית כ"ב:22 Genesis 27:22

וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב אֶל-יִצְחָק אָבִיו וַיִּמָּשְׁחוּ וַיֹּאמֶר הִקֵּל קוֹל יַעֲקֹב וְהָיִידִים יָדֵי עֶשָׂו:

And Jacob went near unto Isaac his father; and he felt him, and said: 'The voice is the voice of Jacob, but the hands are the hands of Esau.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

בראשית כו, כב.

79 כמ"ש בוהר הקדוש

Or HaTorah führt die Stellen im Zohar an, an denen die beiden Schreibweisen von kol behandelt werden.

ANMERKUNG VON KEHOT

באזה"ת וישב כרך ה תתצד, ב מציין עיין ח"א ד"ן ע"ב ל"ב א' ויצא קנ"א סע"א וישלח קע"א ע"א . ויגש רי, א. תורת שמואל מצה זו תרי"מ סע"י כ ואילך.

80 הקדוש

Im Manuskript 633 fehlt das Wort „heilig“.

ANMERKUNG VON KEHOT

בבוכ 633 ליתא תי' זה.

81 יעקב הוא י' עקב

Dort erklärt der Alter Rebbe, dass durch die Segnungen, die Yaakov „mit List“ erlangte, Licht von oberhalb der Kette der Welten sogar in die physische Welt des Handelns (Asiyah) herabgezogen wurde: Die Tora kleidete sich in physische Gesetze und Erzählungen, und die mitzvos wurden mit physischen Dingen vollzogen.

ANMERKUNG VON KEHOT

נסמן לעיל כא, א.

82 ביו"ד נברא עוה"ב

Die Gemara sagt, dass diese Welt mit dem Buchstaben Hei und die kommende Welt mit dem Buchstaben Yud erschaffen wurde.

Menachot 29b:13-14 י"ג-י"ד

מפני מה נברא העולם הבא ביו"ד מפני שצדיקים שבו מועטים ומפני מה כפוף ראשו מפני שצדיקים שבו כפוף ראשיהם מפני מעשיהם שאינן דומין זה לזה אמר רב יוסף הני תרתי מילי אמר רב בספרים ותניא תיובתיה חדא הא דאמר רב ס"ת שיש בו שתי טעיות בכל דף ודף יתקן שלש יגנז

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

ANMERKUNG VON KEHOT

מנחות כט, ב.

83 ויעקב הוא מברייח מן הקצה אל הקצה

Der Zohar vergleicht Yaakov mit dem mittleren Riegel des Mischkan [Stiftszelts], der von einem Ende bis zum anderen verlief.

Zohar III, 186a א"ג קפו,

Zohar II, 175b זח"ב קעה,

ANMERKUNG VON KEHOT

זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.

84 עקב ורגל . ראש ורגל

Die Passage von „Ferse und Fuß“ bis „Haupt und Fuß“ fehlt im Manuskript 633.

ANMERKUNG VON KEHOT

הקטע עד שו"ה בחינת — ראש ורגל ליתא בבוכ 633.

85 ועמדו רגליו ביום ההוא

Der Prophet spricht davon, dass G-ttes Füße auf dem Ölberg stehen - von „Füßen“ sowohl oben als auch unten.

Zechariah 14:4 ד'ד:4 זכריה

וְעָמְדוּ רַגְלָיו בְּיוֹם-הַהוּא עַל-הָהָר הַזֶּה אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי יְרוּשָׁלַם מִקְדָם וְנִבְקַע הָהָר הַזֶּה מִחֲצֵי מִזְרָחָה וְנִמָּה גֵיא גְדוֹלָה מֵאֵד וּמִשׁ חֲצֵי הָהָר צְפוֹנָה וְחֲצֵי-נֶגְבָה:

And His feet shall stand in that day upon the mount of Olives, Which is before Jerusalem on the east, And the mount of Olives shall cleft in the midst thereof Toward the east and toward the west, So that there shall be a very great valley; And half of the mountain shall remove toward the north, And half of it toward the south.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

זכרי' יד, ד.

86 והארץ הדום רגלי

G-tt nennt die Erde Seinen Fußschemel, die niedrigste „Ebene“ Seiner Gegenwart.

Isaiah 66:1 ס"ו:1 ישעיהו

כֹּה אָמַר ה' הַשְׁמִימָם כִּסְאִי וְהָאָרֶץ הָדָם רַגְלִי אֵינָהּ בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאֵינָהּ מְקוֹם מְנוּחָתִי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

ישע"י סו, א.

87 ומקום רגלי אכבד

G-tt sagt, dass Er den Ort Seiner Füße verherrlichen wird: den Tempel, den „Fuß“ der g-tlichen Gegenwart.

Isaiah 60:13 י"ג:60 ישעיהו

כְּבוֹד הַלְכָנוּן אֵלַיךְ יָבוֹא בְרוֹשׁ תְּדָהָר וּתְאֲשׂוּר יַחְדוֹ לְפָאֵר מְקוֹם מְקֻדָּשִׁי וּמְקוֹם רַגְלִי אֲכַבֵּד:

The glory of Lebanon shall come unto thee, The cypress, the plane-tree and the larch together; To beautify the place of My sanctuary, And I will make the place of My feet glorious.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
ANMERKUNG VON KEHOT

ישעיי ס, יג.

88 הנה בחיי יעקב . . בכל עולם ועולם לפי ערכו

Die Anmerkung weist darauf hin, dass eine Passage von hier in Or HaTorah zitiert wird.

ANMERKUNG VON KEHOT

באוה"ת פ' כי תצא ע' תתעו מביא קטע מכאן.

89 ויעקב . . בכל עולם ועולם לפי ערכו

Der Tzemach Tzedek legt nahe, dass Yaakov sogar oberhalb von Atzilus anzusiedeln ist und dass „jede Welt“ auch Beriah, Yetzirah und Asiyah umfasst.

ANMERKUNG VON KEHOT

באוה"ת וישב (כרך ה) תתצה, א: ומש"ר בכל עולם ועולם לפי ערכו י"ל דהיינו שבח"י יעקב שייך גם למעלה מאצ"י . . וגם בפ"י בכל עולם לפי ערכו היינו גם בב"ע.

ABSATZ 18

90 דרוח אמש"ך רוח

Der Zohar lehrt, dass Geist Geist anzieht: Eine Erweckung des Geistes von unten zieht einen Geist von oben herab.

Zohar II, 162b זח"ב קסב,

ANMERKUNG VON KEHOT

זח"ב קסב, ב.

ABSATZ 19

91 ואשים דברי בפ"ך

G-tt sagt durch Yeshayahu: „Ich habe Meine Worte in deinen Mund gelegt“; hier sprechen G-ttes Worte buchstäblich durch jemanden, der sich Ihm gegenüber völlig zurücknimmt.

Isaiah 51:16 ישעיהו נ"א:ט"ז

וְאֶשֶׁם דְּבָרֵי בִפְיוֹ וּבְצֶל יָדַי כְּסִיתִיהָ לְנֹטַע שְׁמַיִם וְלִיסֹד אֶרֶץ וְלֹאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי־אֶתָּה:

And I have put My words in thy mouth, And have covered thee in the shadow of My hand, That I may plant the heavens, And lay the foundations of the earth, And say unto Zion: 'Thou art My people.'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

ישעיי נא, טז. ראה אוה"ת וישב כרך ה תתצו, ב.

92 דבר ה' זו הלכה

Die Gemara versteht die Prophezeiung des Amos, dass die Menschen nach dem Wort des unaussprechlichen g-ttlichen Namens (Havayah) suchen und es nicht finden werden, als eine Aussage über die Halachah.

Shabbat 138b:11-12 שבת קל"ח ב:י"א-י"ב

”דָּבָר ה' — זֶה הִלְכָּה, ”דָּבָר ה' — זֶה הִקְדָּם, ”דָּבָר ה' — זֶה נְבוּאָה. וּמֵאֵל יִשְׁוֹטְטוּ לְבָבָם אֶת דָּבָר ה' אָמְרוּ: עֲתִידָהּ אִשָּׁה שֶׁתִּטּוֹל כֶּכָּר שֶׁל

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען

תרומה ותחזור בבתי כנסיות ובבתי מדרשות לידע אם טמאה היא ואם טהורה היא, ואין מכין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ANMERKUNG VON KEHOT

שבת קלח, ב.

93 בי מלכים ימלוכו

Die Weisheit, verstanden als die Torah, sagt, dass Könige durch sie herrschen.

Proverbs 8:15 משלי ח:ט"ו

בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יִחְקְקוּ צֶדֶק:

By me kings reign, And princes decree justice.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

משלי ח, טו.

94 מאן מלכי רבנן

Die Gemara identifiziert die Weisen als die Könige.

Gittin 62a:14 גיטין ס"ב א:י"ד

רַב הוּנָא וְרַב חֲסֵדָא הוּוּ יְתִבִּי. חֲלִיף וְאַזִּיל גְּנִיבָא, אָמַר לָקָה חַד לְחִבְרִיָּה: נִיקוּם מְקַמֶּיהָ, דְּבַר אֲוֶרְיָן הוּא. אָמַר לוֹ: וּמִקָּמִי פְּלִגְנָא נִיקוּם! אֲדַחֲבִי אֶתָּא אִיהוּ לְגַבִּיָּהּ, אָמַר לָהּ: שְׁלָמָא עֲלִיכּוּ מְלָכִי, שְׁלָמָא עֲלִיכּוּ מְלָכִי! אָמְרוּ לָקָה: מָנָא לָךְ דְּרַבְנָן אִיקְרוּ מְלָכִים? אָמַר לָהּ: דְּקִתִּיב: ”בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְגוֹ”.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

ANMERKUNG VON KEHOT

ע"פ גיטין סב, א. ראה אוה"ת ויקרא ע' רנו. סה"מ תרכ"ז ע' רעא. בלקו"ש ח"י"ט ע' 401 הערה 18. לקו"ש חל"ו ע' 99.

95 ומתניתא מלכתא

Dort erklärt der Alter Rebbe, warum die Mishnah mit einer Königin verglichen wird: anhand der Lehre der Weisen, dass die sechzig Königinnen des Shir HaShirim die sechzig Traktate sind.

ANMERKUNG VON KEHOT

ראה לקמן מט, ב.

96 דבר המלך הוא השלטון

Koheles sagt, das Wort eines Königs übe Herrschaft aus; hier ist damit die Entscheidung eines Gelehrten in der Torah gemeint.

Ecclesiastes 8:4 קהלת ח:ד

בְּאִשֶּׁר דְּבַר־מֶלֶךְ שְׁלֹטוֹן וּמִי יֹאמַר־לוֹ מִה־תַּעֲשֶׂה:

Forasmuch as the king's word hath power; and who may say unto him: 'What doest thou?'

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

97 כעבד המקיים מצות המלך ועושה דבריו

Der Hinweis besagt, dass diese Zeile in Likkutei Sichos zitiert und mit Kapitel 23 des Tanya verglichen wird.

ANMERKUNG VON KEHOT

מובא בלקו"ש ח"י"ט ע' 315 ומציין שם בהערה 38 "ולהעיר מתניא פכ"ג". וראה גם לקו"ש ח"י"ט ע' 401. וראה בד"ה שלום רב תשל"ח בסופו.

ABSATZ 20

98 ומגורי . לשון יראה

Der Zohar liest megurei in diesem Vers als Furcht.

Zohar I, 180a קפ, זח"א

ANMERKUNG VON KEHOT

זח"א קפ, א.

99 והבי' הוא לשון אוצר

Der Rebbe erklärt, dass die beiden Bedeutungen auf dem Or Torah des Maggid of Mezritch beruhen.

Proverbs 10:5:ה' משלי י

אג'ר בקיץ בן משכיל נרדם בקציר בן מכיש:

A wise son gathereth in summer; but a son that doeth shamefully sleepeth in harvest.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

בד"ה שלום רב תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' ר) שבי' פירושים אלו מיוסדים על מ"ש הה"מ באו"ת (יז, ב) שמגורי אביו היא יראה אביו שבשמים, ובהמשך הענין שם (יח, סע"א) מגורי לי' אסיפה וכניסה כמו אוגר בקיץ (לי' הכתוב — משלי י, ה).

100 מגורה מלאה פירות

Kehots Marei Makom zu diesen Worten (die Anmerkung steht unten).

ANMERKUNG VON KEHOT

פסחים ד, רע"ב. וש"נ.

101 מגורה מלאה פירות

Die Gemara spricht von einem Getreidespeicher voller Erzeugnisse und zeigt damit megurah als Vorratshaus.

Pesachim 4b:1-2:א' ב'א-ב'1-2 פסחים ד

לאו משום דחזקתו בדוק, דקסבר: הכל חכרים הם אצל בדיקת חמץ. דתנא: חכר שמת והניח מגורה מלאה פירות, אפילו הו' בני יומן — חרי' הו' בחזקת מתוקנים. וממאי? דילמא שאני הכא, משום דקאמרי חגי. אטו אמירה דחגי מידי משא אית בקה?

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

102 יראה ה' היא אוצרו

Yeshayahu sagt, dass die Furcht vor Havayah (der Schatz des Volkes) ist; die Gemara (Berachos 33b) liest dies als G-ttes eigenen Schatz und verbindet so die beiden Bedeutungen von megurei.

Isaiah 33:6:י' ישעיהו

והיה אמונת עתיד חסן ושוועת חכמת ודעת יראה ה' היא אוצרו:

And the stability of thy times shall be a hoard of salvation—wisdom and knowledge, And the fear of the L-RD which is His treasure.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

ישע"י לג, ו.

ABSATZ 21

103 דבריו ר"ל אוצר של יראה שמים

Die Gemara sagt, dass G-tt in Seiner Schatzkammer nur einen Schatz der Ehrfurcht vor dem Himmel hat, und führt dazu den Vers an: „Die Ehrfurcht vor dem unaussprechlichen g-ttlichen Namen (Havayah) ist Sein Schatz.“

Berachot 33b:24:ד"ג ב: ברכות

אטו יראה שמים מילתא זוטרתא היא? והאמר רבי חנינא משום רבי שמעון בן יוחי: אין לו להקדוש ברוך הוא בבית גנזיו אלא אוצר של יראה שמים, שנאמר "יראת ה' היא אוצרו".

Is, then, the fear of Heaven a small thing? Lo, R. Hannina has said in the name of R. Simeon b. Johai : The Holy One, blessed be He, has in His treasury nothing but the store of heavenly fear; as it is said, "And the fear of the L-rd which is His treasure" (Is. xxxiii. 6) !

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berachot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

ברכות לג, ב.

104 ובחי' חכמה עילאה נק' אביו

Der Rebbe weist darauf hin, dass Torah Ohr „sein Vater genannt“ sagt und nicht „Vater genannt“; dies deutet darauf hin, dass die höchste Chochmah Yaakovs eigener Vater ist.

ANMERKUNG VON KEHOT

"י"ל דבלשון התו"א ד"ח"ע נק' אביו" (ולא "נק' אב") — מרומז גם שח"ע נק' "אביו" דיעקב. (סה"מ מלוקט ח"ב ע' רז בהערה 104).

ABSATZ 22

105 ומלך במשפט יעמיד ארץ

Ein König festigt das Land durch Recht - ein Vers über die Königsherrschaft (Malchus) als Stütze der Welt.

Proverbs 29:4:ד' משלי כ

מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יתרוסנה:

The king by justice establisheth the land; but he that exacteth gifts overthroweth it.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

משלי כט, ד.

106 והוכן כסא

Der Thron, Malchus, wird durch Güte gefestigt.

Isaiah 16:5:ה' ישעיהו

והוכן בחדס כסא וישב עליו באמת באהל דוד שפט ודרש משפט ומהר צדק:

And a throne is established through mercy, And there sitteth thereon in truth, in the tent of David, One that judgeth, and seeketh justice, and is ready in righteousness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

ישע"י טז, ה.

107

עולם חסד יבנה

Die Welt ist auf Güte aufgebaut; dies ist die Grundlage für die Aussage, dass die mitzvos, die in der Güte (Chesed) wurzeln, die Welt erhalten.

תהילים פ"ט:ג: Psalms 89:3

כִּי־אֶמְרֵתִי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה שָׁמַיִם תָּכֵן אֱמוּנָתְךָ כְּהֶם:

For I have said: 'For ever is mercy built; In the very heavens Thou dost establish Thy faithfulness.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

ANMERKUNG VON KEHOT

תהלים פט, ג.

108

שהיא שקולה כנגד כל המצות

Die Gemara sagt, dass Wohltätigkeit allen übrigen mitzvos gleichkommt.

Bava Batra 9a:12 בבא בתרא ט' א:י"ב

אמר רב אסי: לעולם אל ימנע אדם עצמו [מלתת] שלישית השקל בשנה, שנאמר: "והעמדנו עלינו מצות לתת עלינו שלישית השקל בשנה לעבודת בית אלקינו". ואמר רב אסי: שקולה צדקה כנגד כל המצות, שנאמר: "והעמדנו עלינו מצות וגו'" - "מצוה" אין כתיב כאן, אלא "מצות".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

109

מצות הצדקה . . שהיא שקולה כנגד כל המצות כמ"ש בתניא

Tanya erklärt, dass Wohltätigkeit schlicht „die Mitzvah“ genannt wird und allen mitzvos gleichwertig ist, weil durch das Geben seiner Einkünfte die gesamte tierische Seele zu G-tt erhoben wird.

ANMERKUNG VON KEHOT

בלקו"א פרק לו. בבוכ 633 (יב, ב) ובבוכ 1118 נוסף בסיום המאמר: "ובפרט בצדקה שעושים עם אה"ק ממש שהוא שער השמים ומכוונת כנגד ארץ כנען העליונה כמו שאה"כ כעיר שחברה לה יחדיו וד"ל".

LikuteiTorah.com
DIE CHASSIDISCHE PARSHA

Zu dieser Ausgabe

This edition contains the Hebrew text, the English translation, our explanations und the notes.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

Our explanations, with the overview, the questions and the page for children: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Zitierte Quellen über Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Constantinople, 1740 (CC-BY-NC); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain).

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Deutsche Übersetzung und Erläuterungen: mit Unterstützung von KI (openai/gpt-6-luna-pro:batch) für LikuteiTorah.com erstellt und mit dem Hebräischen sowie Sefaria abgeglichen; noch nicht von einem menschlichen Redakteur geprüft. Bitte prüfen Sie alles Wichtige anhand des hebräischen Textes.

Der Rebbe bat darum, die Maamarim zur Parsha der Woche, der „Chassidischen Parsha“, im Lauf dieser Woche, verteilt auf ihre sieben Tage, zu lernen (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Warum man sie lernen soll und die Brachos des Rebbe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Ein kostenloses, nicht kommerzielles Projekt; nichts hier wird verkauft. Nicht mit Kehot, Sefaria oder der Lubavitcher Bibliothek verbunden. © likuteitorah.com

Von likuteitorah.com/de/torah-ohr/vayeishev/1/

ZU EHREN VON

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Der Vater des Rebbe, Reb Levi Yitzchok